EUROPOS KOMISIJA

Briuselis, 2010.10.28
KOM(2010) 614 galutinis

SEK(2010) 1272
SEK(2010) 1276

KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ KOMITETUI

Integruota globalizacijos eros pramonės politika
Didžiausias dėmesys – konkurencingumui ir tvarumui

{SEC(2010) 1272}

{SEC(2010) 1276}

TURINYS

1. Pramonė svarbi Europai ... 3
2. Naujas požiūris į pramonės politiką ... 4
3. Pagrindinių sąlygų pramonei gerinimas ... 5
3.1. Konkurencingumo užtikrinimas ir sumaniojo reguliavimo taikymas ... 5
3.2. Verslo galimybių gauti finansavimą gerinimas ... 7
4. Bendrosios rinkos stiprinimas ... 8
4.1. Bendrosios rinkos vystymas ir intelektinės nuosavybės teisių apsauga ... 8
4.2. Konkurencijos politika ... 9
4.3. Infrastruktūros gerinimas ... 10
4.4. Standartizavimas ... 11
5. Nauja pramonės inovacijų politika ... 12
5.1. Pramonės inovacijos ... 12
5.2. Gebėjimų bazė ... 15
6. Globalizacijos nauda ... 16
6.1. Prekyba ir tarptautinis reguliavimas ... 16
6.2. Galimybių gauti žaliavų ir esminių produktų užtikrinimas ... 18
7. Pramonės modernizavimo skatinimas ... 19
7.1. Tausus išteklių bei energijos naudojimas ir išmetamo anglies dioksido kiekio mažinimas ... 19
7.2. Struktūriniai pertekliniai pajėgumai ... 21
7.3. Rėmimasis įmonių socialine atsakomybe ... 23
8. Su sektoriumi susiję aspektai. Tikslingas požiūris ... 23
8.1 Kosmosas – inovacijų ir konkurencingumo varomoji jėga piliečių gerovei ... 24
8.2. Tvarus judumas ... 26
8.3. Socialinių iššūkių sprendimas ... 27
8.4. ES konkurencijos atgaivinimas pasinaudojant vertės grandine ... 29
8.5. Energijai imlių pramonės sektorių problemų sprendimas ... 30
8.6 Išplėstas požiūris sektorių lygmeniu ... 31
9. Išvados. Naujas ES valdymas pramonės politikos srityje ... 32

1. PRAMONĖ SVARBI EUROPAI

Šiuo metu labiau nei bet kada anksčiau pramonė yra svarbi Europai, o Europa – pramonei. Bendroji rinka, kurios apimtis – 500 mln. vartotojų, 220 mln. darbuotojų ir 20 mln. verslininkų, yra svarbiausias Europos pramonės konkurencingumo veiksnys. Gamybos pramonei tenka ketvirtadalis Europos Sąjungos privačiojo sektoriaus darbo vietų, o dar bent ketvirtadalis tenka susijusių paslaugų, kurios priklauso nuo pramonės (kaip tiekėjo ar užsakovo), sektoriui. Pramonei tenka 80 proc. visos privačiojo sektoriaus mokslinių tyrimų ir plėtros veiklos; ji yra inovacijų varomoji jėga ir padeda išspręsti iššūkius, su kuriais susiduria mūsų visuomenė.

Siekiant paspartinti augimą ir darbo vietų kūrimą, sustiprinti ES ekonomikos sveikumą ir tvarumą bei palaikyti ES socialinį modelį būtina didinti **gamybos pramonės ir susijusių paslaugų** našumą. Todėl, kaip pabrėžta strategijoje „Europa 2020“, pagal naują ES ekonomikos augimo modelį pagrindinis vaidmuo tenka pramonei.

Dėl finansų ir ekonomikos krizės vėl atkreiptas dėmesys į **stiprios, konkurencingos ir įvairios pramonės gamybos vertės grandinės** svarbą ES konkurencingumui ir darbo vietų kūrimo potencialui. Šiame komunikate išdėstytas naujos integruotos pramonės politikos strateginis pagrindas, kurį taikant bus skatinamas ekonomikos atgaivinimas ir kuriamos darbo vietos, užtikrinant, kad ES kuriama pasaulinio lygmens pramonės bazė.

MVĮ dirba maždaug 2/3 pramonės darbuotojų, o aktyvios ir dinamiškos MVĮ didele dalimi prisideda prie ES pramonės augimo ir darbo vietų kūrimo potencialo. Todėl naujos integruotos ES pramonės politikos pagrindu turi būti MVĮ steigimo, augimo ir tarptautinės veiklos skatinimas.

Paskutiniajame dešimtmetyje **pasaulinė verslo aplinka** smarkiai pakito[1]. Tai reiškia, kad Europos pramonė susiduria su iššūkiais ir galimybėmis; pramonės politika turėtų padėti pramonei pasinaudoti šiomis galimybėmis. ES pramonė konkuruoja su Kinija, Brazilija, Indija ir kitomis besiformuojančios ekonomikos šalimis, taip pat ir didelės vertės produktų rinkose. Technologijos, informacinės ir ryšių technologijos bei gebėjimai tarptautiniam konkurencingumui tampa vis svarbesni. Tarptautinės vertės grandinės tampa vis labiau susijusios, o konkurencija dėl nepakankamų energijos ir žaliavų išteklių vis didėja. ES pramonė taip pat turi imtis lyderės vaidmens pereinant prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ir tausaus išteklių naudojimo ekonomikos.

ES pramonės galimybėmis įveikti šiuos iššūkius ir toliau būti ES ekonomikos augimo varomąja jėga galima pagrįstai pasikliauti. Prieš prasidedant finansų ir ekonomikos krizei **Europos pramonė** šioje greitai kintančioje aplinkoje veikė gana sėkmingai. Paskutiniame dešimtmetyje ji sėkmingai išsaugojo savo dalį pasaulio prekyboje ir atlaikė didelį naujų konkurentų daromą spaudimą. Gamybai tenka apie 75 proc. eksporto. Farmacijos ir inžinerijos sektoriai smarkiai plėtėsi. Variklių, cheminių medžiagų ir erdvėlaivių pramonės šakos taip pat sparčiai vystėsi. Nors dėl ekonomikos krizės iš pradžių **laikinai sumažėjo pramonės produkcijos apimtis**, tačiau padidėjus pasaulio prekybos augimui ir sunaudojus perteklines atsargas pramonė greitai atsigavo. Žinoma, kai kuriems sektoriams poveikis buvo didesnis ir truko ilgiau.

---

[1] Įmonių ir pramonės GD. „ES gamybos pramonė. Ateinančių metų iššūkiai ir galimybės“.

Gyvybingas ir labai konkurencingas ES gamybos sektorius gali tiekti išteklius ir padėti spręsti ES kylančius socialinius iššūkius, kaip antai klimato kaita, sveikatos ir visuomenės senėjimo klausimai, sveikos ir saugios visuomenės bei klestinčios socialinės rinkos ekonomikos vystymas.

Būtiną perėjimą prie **tvaresnės, labiau integracinės ir tausiai išteklius naudojančios ekonomikos** reikės remti vykdant visų lygių horizontalią ir sektorių politiką bei stiprinant Europos valdymą ir socialinį dialogą.

2. NAUJAS POŽIŪRIS Į PRAMONĖS POLITIKĄ

Šiame komunikate pateikiamas naujas požiūris į pramonės politiką, kurį taikant ES ekonomika dinamiškai vystysis ir dėl to didės ES konkurencingumas, bus skatinamas augimas ir kuriamos naujos darbo vietos bei sudaromos sąlygos pereiti prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ir tausaus išteklių naudojimo ekonomikos.

Plataus užmojo strateginiame naujos pramonės konkurencingumo politikos projekte daugiausia dėmesio turi būti skiriama Europos pramonės konkurencingumui ir tvarumui. Todėl pramonės politika turėtų būti vertinama platesne prasme:

pirma, tai politikos sritys, kurios turi poveikio pramonės ir atskirų jos sektorių sąnaudoms, kainoms ir inovaciniam konkurencingumui, kaip antai standartizacijos ar inovacijų politika arba sektorių politika, skirta, pvz., inovacijų taikymui atskiruose sektoriuose.

Antra, **svarbu atsižvelgti į visų kitų politikos iniciatyvų** (pvz., transporto, energijos, aplinkosaugos arba socialinės ir vartotojų apsaugos politikos) poveikį **konkurencingumui**, nepamirštant ir bendrosios rinkos arba prekybos politikos poveikio. Tai yra svarbiausi viso dokumentų rinkinio elementai, nes jie gali turėti didelės įtakos sąnaudoms, kainoms ir pramonės inovaciniam konkurencingumui.

Šio naujo požiūrio ypatybės:

- **Horizontalios bazės ir taikymo atskiriems sektoriams derinimas.** Atsižvelgiant į esamus iššūkius skirtinguose ekonomikos sektoriuose būtina derinti prisiderinimo veiksmus ir plataus užmojo pereinamojo laikotarpio strategijas. **Visi sektoriai yra svarbūs, todėl Komisija ir toliau taikys tikslinį požiūrį visiems sektoriams**. Prireikus Komisija svarstys, ar reikia imtis tinkamų priemonių vartotojams informuoti ir pramoniniam pranašumui minėtuose sektoriuose skatinti.

- **Koordinuoti Europos politikos atsakomieji veiksmai**. Pasaulinis darbo pasidalijimas vis labiau ryškėja, o nacionalinių sektorių ir nacionalinės pramonės, mažai susijusių su kitais sektoriais arba kitomis pasaulio šalimis, koncepcija darosi nebesvarbi.

- Reikia įvertinti **visą vertės ir tiekimo grandinę**, nuo energijos ir žaliavų prieigos iki paslaugų, teikiamų po pardavimo, ir žaliavų perdirbimo. Kai kurioms šios grandinės dalims lemta būti už Europos ribų, todėl visose pramonės šakose reikėtų atsižvelgti į globalizacijos aspektą.

- **Komisija nuolatos teiks ES ir valstybių narių konkurencingumo, pramonės politikos ir veiklos ataskaitas**. Kadangi dauguma susijusių pagrindinių konkurencingos ir tvarios

pramonės sąlygų yra nustatytos valstybių narių lygmeniu, stebėsena turėtų apimti ne tik konkurencingumą, bet ir konkurencingumo politiką[2].

Šios naujos pramonės politikos sėkmė bus tiesiogiai susijusi su padidėjusiu augimu ir darbo vietų kūrimu bei padidėjusiu Europos pramonės tarptautiniu konkurencingumu. Be to, atsižvelgiant į strategijos „Europa 2020“ bendrus siekius, išteklių ir energijos naudojimas bei šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimo mažinimas turėtų būti atskirti nuo produkcijos apimties didinimo.

3. PAGRINDINIŲ SĄLYGŲ PRAMONEI GERINIMAS

3.1. Konkurencingumo užtikrinimas ir sumaniojo reguliavimo taikymas

Nepaisant gerai išvystytos ES teisės aktų ir reguliavimo sistemos, Europos ir nacionaliniu lygmeniu būtų galima labiau prisidėti prie geresnio reguliavimo. Svarbu toliau siekti **sumaniojo reguliavimo**[3] visuose reguliavimo lygmenyse ir skirtingose politikos, turinčios poveikio pramonės konkurencingumui, srityse. Išskiriami du aspektai.

Pirma, svarbu užtikrinti, kad būtų nuodugniai analizuojamas visų didelį poveikį pramonei turinčių politikos pasiūlymų poveikis konkurencingumui. Tokių priemonių pavyzdžiai – nauji vidaus rinkos teisės aktai, pagrindiniai finansų rinkų reglamentai, galintys turėti įtakos finansavimo galimybėms, nauji klimato kaitos arba aplinkosaugos teisės aktai. **Poveikio konkurencingumui analizė būtų atliekama taikant nustatytą poveikio vertinimo procesą imantis tokių veiksmų**:

– bendro pasiūlymo poveikio konkurencingumui, įskaitant investicijas, sąnaudas, kainas, inovacijų poveikį pramonei ir atskiriems sektoriams, taip pat vartotojų pasitenkinimui, įvertinimas ir ataskaita; vertinant ypač atsižvelgiama į siūlomos politikos ir kitų galiojančių arba planuojamų teisės aktų ir reglamentų sąveiką;

– planuojamo poveikio vertinimo skaidrumo užtikrinimas paskelbiant visų iniciatyvų, kurios gali daryti didelį poveikį, įskaitant, visų pirma, konkurencingumui, planus;

– įmonių ir kitų suinteresuotųjų šalių nuomonės atsiklausimas rengiant svarbias teisės aktų iniciatyvas konsultuojantis su suinteresuotosiomis šalimis ir juos skatinat naudotis planais rengiant savo indėlį į politikos formavimo procesą;

– užtikrinimas, kad būtų atliekamas visų svarbių Komisijos pasiūlymų, galinčių daryti didelį poveikį, įskaitant veiksmų planus (ir prekybos derybų mandatus), poveikio vertinimas ir pateikiamas poveikio vertinimo tarybai.

– nurodymas prie kasmetinės darbo programos pridedamuose planuose, kurioms priemonėms būtų taikomas toks nuodugnus vertinimas.

Antrasis elementas bus teisės aktų poveikio konkurencingumui **baigiamasis vertinimas**. Sisteminis teisės aktų vertinimas turi tapti sudėtine sumaniojo reguliavimo dalimi. Rezultatų

---

[2] Komisijos tarnybų darbinis dokumentas dėl valstybių narių konkurencingumo ir politikos, SEC(2010) 1272. Pagrindinės šios ataskaitos išvados dėl iššūkių, susijusių su dauguma ES valstybių narių, yra pateiktos patamsintuose laukeliuose dokumento tekste.

[3] COM(2010) 543.

vertinimas padės formuoti poreikius atliepiančią ir įrodymais pagrįstą, skaidrią politiką ir padės nustatyti naujas teisės aktų kokybės gerinimo galimybes, įskaitant paprastinimą ir administracinės naštos mažinimą. Suprantama, kad seniau teisės aktai buvo rengiami siekiant pagrindinių tikslų (pvz., bendrosios rinkos reguliavimo užtikrinimo, aplinkosaugos tikslų įgyvendinimo ir t. t.), todėl galimas šalutinis poveikis pramonės konkurencingumui (ypač kaupiamasis teisės aktų poveikis) ne visuomet buvo visapusiškai įvertinamas. Todėl Komisija ketina atskirų teisės aktų vertinimą papildyti išsamesniais politikos vertinimais. Šiomis „tinkamumo patikromis“ bus vertinama, ar konkrečios politikos reguliavimo sistema atitinka jos tikslą ir, jei taip nėra, ką reikėtų tobulinti. Šiuo procesu bus siekiama sumažinti bereikalingą naštą ir supaprastinti palaipsniui susidariusius teisės aktų sluoksnius, nustatant pasikartojimus, trūkumus, netikslumus ir nebegaliojančias priemones. Šiuo atžvilgiu gali būti vertinga pasinaudoti patirtimi, įgyta paprastinant teisės aktus pagal bendrajai prekių rinkai taikytą naująjį požiūrį.

Nepaisant didelės pažangos pastaraisiais metais, didžioji dalis valstybių narių vis dar susiduria su rimtais ir matomais iššūkiais, susijusiais su sumaniuoju reguliavimu ir verslo aplinka, ypač MVĮ. Norėdamos sumažinti administracinę naštą, siekdamos geresnio reguliavimo ir e. vyriausybės politiko įgyvendinimo, taikydamos „pradėk nuo mažo“ principą ir siekdamos supaprastinti paramos sistemas valstybės narės turėtų imtis didesnės apimties ir labiau susistemintų veiksmų. Politikos formuotojams pasidalijus geriausia patirtimi būtų galima siekti politikos tikslų patiriant mažesnę naštą.

Taip pat svarbu toliau gerinti verslo aplinką, ypač MVĮ. Šiuo atžvilgiu pagal Lisabonos strategiją ir 2008 m. birželio mėn. Komisijos priimtą **Smulkiojo verslo aktą**[4] jau padaryta didelė pažanga. Tačiau svarbu toliau siekti pažangos taikant „pradėk nuo mažo“ principą ir rengiant naujas iniciatyvas (pvz., prieiga prie ekologiškų rinkų ir ekologinių inovacijų, bendrovių bendradarbiavimas ir tarptautinė veikla) MVĮ konkurencingumui didinti.

[4] COM(2008) 394.

Komisija:

- *Atliks išsamų visų naujų, svarbių ir didelį poveikį pramonei darančių politikos pasiūlymų poveikio pramonės konkurencingumui tyrimą (šis tyrimas yra poveikio vertinimo proceso dalis) ir atliks ES teisės aktų, įskaitant pramonės konkurencingumo klausimus, baigiamuosius vertinimus ir tinkamumo patikras (nuo 2011 m.).*

- *Persvarstys Smulkiojo verslo aktą, siekdama ir toliau gerinti verslo aplinką MVĮ ir atsižvelgti į kylančias problemas, kaip antai: prieiga prie ekologiškų rinkų ir ekologinių inovacijų, bendrovių bendradarbiavimas ir tarptautinė veikla (2010 m.)/.*

Valstybės narės raginamos:

- *užtikrinti jų pačių pagrindinių politikos pasiūlymų poveikio pramonės konkurencingumui vertinimą, įgyvendinti jų teisės aktų tinkamumo patikras, įgyvendinti Smulkiojo verslo aktą, toliau tobulinti verslo aplinką ir taikyti „pradėti nuo mažo“ principą.*

3.2. Verslo galimybių gauti finansavimą gerinimas

Svarbu dėti pastangas, kad **finansų rinkos būtų atsparesnės ir veiksmingesnės,** ir užtikrinti, kad jose būtų tinkamų paskatų finansuoti realią ekonomiką ir investicijas, o ne užsiimama spekuliacijomis finansų rinkoje. Reguliuojant finansų rinką būtina vengti, kad nebūtų keliamas pavojus trumpalaikiams realios ekonomikos finansavimo poreikiams ir bendrovių gebėjimui apsidrausti nuo rizikos.

Daugelis valstybių narių nurodė finansavimo galimybes kaip silpnąją vietą, ypač MVĮ ir inovacijų finansavimui. Daug šalių pasinaudojo laikinos valstybės pagalbos schema taikydamos ekonomikos atgaivinimo priemones. Konkrečiai, valstybės narės padidino eksporto kreditą, eksporto draudimą ir sustiprino MVĮ bankų paskolų garantijų schemas. Vėlyvi viešojo sektoriaus mokėjimai išlieka daugelio šalių problema, o kai kuriose šalyse numatyta labai sumažinti mokėjimo vėlavimą.

Dėl finansų ir ekonomikos krizės verslo **finansavimo galimybės** išlieka svarbiu iššūkiu, ypač MVĮ. Nėra atkurtos įprastinės kredito suteikimo sąlygos, o finansų rinkos vis dar pažeidžiamos rizikos. Komisija drauge su finansų institucijomis ir verslo atstovais įsteigė MVĮ finansavimo forumą, kad būtų įvertinama ir ieškoma naujų inovacinių sprendimų užtikrinti finansavimo galimybes verslui, ypač MVĮ.

Europos pramonės bazei ir infrastruktūrai, kuria ji remiasi, modernizuoti reikės didelių naujų investicijų, apimančių **daugiau privataus kapitalo gamybos investicijoms**, ypač per rizikos kapitalo rinkas. Tai ypač taikoma naujų įmonių, dinamiškai besivystančių įmonių ir mokslinių tyrimų, plėtros ir investicijų finansavimui, nes jų dažnai neįmanoma finansuoti iš grynųjų pinigų srauto. Atsižvelgiant į pastaraisiais metais ypač sumažėjusius valstybės finansus keliose valstybėse narėse, būtina ieškoti naujų ir novatoriškų sprendimų, įskaitant pagal ES regioninę politiką ir bendrą žemės ūkio politiką bendrai finansuojamas žemės ūkio produktų perdirbimo sektoriui skirtas schemas, norint užtikrinti veiksmingą ir efektyvią finansinę paramą, skirtą susieti viešąjį finansavimą ir iniciatyvų rengimo mechanizmus su strateginiais ES tikslais.

Didelės apimties privačių investicijų projektai ir investicijos į infrastruktūrą taip pat priklauso nuo gerai veikiančių finansų rinkų. Tokiais projektais galima pritraukti privatų ir valstybinį

kapitalą iš ne ES šalių, įskaitant **tiesiogines užsienio investicijas** iš nepriklausomų turto fondų. Svarbu, kad tokie fondai veiktų investicijoms palankiomis sąlygomis ir atitiktų tam tikrus standartus, susijusius su skaidrumu ir valdymu, pagal geriausią TVF ir OECD patirtį.

Komisija:

- *Atsižvelgdama į komunikatą dėl tolesnių finansinių paslaugų reformos veiksmų*[5]*, parengs teisės aktus, siekdama užtikrinti, kad finansų rinkos taptų atsparesnėmis ir veiksmingesnėmis, tuo pačiu užtikrindama, kad neužkertamas kelias užtikrinti realios ekonomikos finansavimo poreikius. Rengiant būsimus teisės aktus bus įvertintas galimas poveikis finansavimo galimybėms, ypač MVĮ, ir į jį bus visiškai atsižvelgiama.*

- *Nagrinės, ar nauju programavimo laikotarpiu (po 2013 m.) Europos finansavimo priemonės gali būti performuojamos, siekiant padėti išvengti rinkos trūkumų finansuojant smulkųjį verslą ir inovacijas.*

Valstybės narės raginamos vystyti geriausią finansavimo galimybių valstybinių schemų patirtį ir ja dalytis (2011–2012 m.).

4. BENDROSIOS RINKOS STIPRINIMAS

4.1. Bendrosios rinkos vystymas ir intelektinės nuosavybės teisių apsauga

Per pastaruosius 20 metų bendroji rinka buvo viena pagrindinių Europos Sąjungos ekonominio augimo varomųjų jėgų. Jos dėka labai sumažėjo ES pramonės tarptautinės prekybos sąnaudos, padidėjo konkurencija, o naudodamasi visos Europos rinka pramonė pasiekė didelio masto ir aprėpties masto ekonomiją. Tačiau išlieka nemažai kliūčių. Tai skirtingos nacionalinės taisyklės, procedūrų dubliavimasis ir sunkumai patekti į kai kuriuos rinkos sektorius. Bendrosios rinkos aktu siekiama panaikinti šias kliūtis ir tuo pačiu sustiprinti pasitikėjimą bendrąja rinka. Labai konkurencinga socialinė rinkos ekonomika grindžiama verslininkų, darbuotojų, investuotojų ir vartotojų tikėjimu, kad bendroji rinka jiems bus naudinga.

Daugelyje su ekonomine veikla susijusių sričių buvo labai **suderinti teisės aktai**. Tačiau Europos pramonė ir piliečiai nacionaliniu ir regioniniu lygmeniu paprastai vis dar susiduria su skirtingomis ir sudėtingomis 27 valstybių narių teisinėmis sistemomis. Tai trukdo veiksmingai paskirstyti išteklius Europoje ir mažina Europos pramonės konkurencingumą. Todėl svarbu patikrinti galiojančius teisės aktus ir administracines procedūras, **kad būtų nustatytas derinimo (kuriuo būtų siekiama didesnio efektyvumo) mastas**. Nors dalis šio darbo jau pradėta, daugelyje sričių vis dar reikia imtis veiksmų.

Su verslu susijusios paslaugos, kaip antai logistika, įrenginių valdymas, dizainas, rinkodara ir reklama, tampa vis svarbesnės moderniai gamybai. Šios paslaugos yra svarbus indėlis, be to, jos didina produktų vertę. Nors taikant paslaugų direktyvą pašalintos tarpvalstybinio paslaugų teikimo administracinės kliūtys, tačiau kai kuriose srityse kliūtys tebeegzistuoja, o paslaugų vidaus rinkos veikimą taip pat reikėtų tobulinti. Todėl išorės paslaugų pramonės vartotojai susiduria su labai susiskaidžiusia, neskaidria rinka, kurioje dažnai pasigendama

[5] COM(2010) 301.

aiškių kokybės standartų. Kuriant klestinčią bendrąją su verslu susijusių paslaugų rinką šiuos klausimus reikėtų kuo skubiau išspręsti.

Europos intelektinės nuosavybės teisių sistemą jau seniai reikia tobulinti; ypač būtina įdiegti veiksmingą ES patentų ir su patentais susijusių ginčų nagrinėjimo sistemą. Siekiant sustiprinti mokslinių tyrimų ir plėtros bei inovacijų, kurie ypač svarbūs ilgalaikiam konkurencingumui užtikrinti, vystymą, būtina veiksmingiau skirti, valdyti ir taikyti intelektinės nuosavybės teises. Be to, tokių teisių skyrimas turi atitikti veiksmingą taikymo užtikrinimą. **Klastojimas ir piratavimas** bendrojoje rinkoje ir už jos ribų daro poveikį vis daugiau sektorių ir individualių įmonių. Tokių prekių kaip vaistai, elektronikos įranga ir automobilių dalys klastojimas gali kelti rimtą pavojų sveikatai ir saugai; dėl jo sumažėja pramonės pelningumas ir paskatos kurti inovacijas.

Komisija:

- *Užtikrins savalaikį Bendrosios rinkos akto įgyvendinimą.*
- *Sudarys daugiametį ES veiksmų planą vystyti ES rinkos stebėseną. Be to, bendradarbiaudama su nacionalinėmis muitinėmis ir rinkos stebėsenos institucijomis, vystys muitinės kontrolės gaires produktų saugos srityje.*
- *Patikrins tam tikrų sričių ES teisės aktus, įskaitant laisvą prekių judėjimą, siekdama nustatyti, kuriais atvejais toliau derinant būtų galima labai sumažinti tarpvalstybinio verslo sąnaudas.*
- *Įsteigs aukšto lygio verslo paslaugų grupę, kuri nagrinėtų rinkos trūkumus, standartus ir inovacijas bei tarptautinės prekybos klausimus tokiuose pramonės sektoriuose, kaip antai: logistikos, įrenginių valdymo, rinkodaros ir reklamos (2012 m.).*
- *2010 m. lapkričio mėn. išdėstys būsimus veiksmus, siekdama sustipinti intelektinės nuosavybės teisių apsaugą, įskaitant iniciatyvą stiprinti Europos klastojimo ir piratavimo stebėseną.*

Taryba ir Europos Parlamentas raginami:

- *skubiai priimti pasiūlymą dėl ES patentų ir bendros su patentais susijusių ginčų nagrinėjimo sistemos, kad 2014 m. būtų galima išduoti pirmuosius patentus;*
- *vystyti geriausią patirtį ir ja dalytis bei rengti medžiagą, susijusią su rinkos stebėsena, muitinėmis ir bendra parama verslui, siekiant pagerinti intelektinės nuosavybės teisių apsaugą.*

4.2. Konkurencijos politika

Gerai veikiančios konkurencingos rinkos prisideda prie Europos pramonės konkurencingumo keliais aspektais. Konkurencija skatina inovacijas ir didina efektyvumą; jos dėka įmonės skatinamos didinti savo našumą. Pagal konkurencijos politiką sudaromos vienodos sąlygos patekti į didelę ir išvystytą ES vidaus rinkos. Konkurencingos rinkos taip pat stiprina spaudimą didinti efektyvumą ir išlikti konkurencingais.

Be to, konkurencijos taisyklės yra konkretus pagrindas, kuriuo grindžiamas Europos pramonės konkurencingumas, o pramonė skatinama tausiau naudoti išteklius. Taikydama

valstybės pagalbos, monopolijų ir susijungimo kontrolę Komisija užtikrina, kad konkurencija vidaus rinkoje nebūtų iškraipoma. Be to, svarbu stiprinti konkurencijos politikos įgyvendinimą, nes tai svarbi priemonė, padedanti apsaugoti Europos įmones nuo žalingos konkurencinės veiklos, kaip antai rinkos padalijimo, pajėgumų ribojimo arba tarpvalstybinės veiklos trikdymo, dėl kurių didėja kainos. Tai ypač svarbu pirminėms rinkoms, kaip antai su pramone susijusioms paslaugoms, kurios yra svarbios Europos įmonėms konkuruojant dėl sąnaudų.

Be to, stiprindama inovacijas ir našumą, konkurencijos politika yra veiksminga priemonė, padedanti Europos įmonėms spręsti kylančius globalinės konkurencijos klausimus, įskaitant jų padėtį tarptautinėse rinkose. Susijungimų kontrolė yra ypač svarbi priemonė, leidžianti bendrovėms susijungiant restruktūrizuotis ir tokiu būdu padidinti veiklos aprėptį; tuo pačiu užtikrinama, kad Europos pramonės užsakovai ir vartotojai apsaugomi nuo kainų didinimo ir kitokio antikonkurencinio poveikio.

Valstybės pagalba yra labai svarbi siekiant išvengti bendrosios rinkos iškraipymo; be to, taikant nustatytas valstybės pagalbos taisykles skatinamas pramonės konkurencingumas Europoje. Valstybės pagalbos taisyklės yra pagrindas, kuriuo vadovaujantis valstybių narių investicijos nukreipiamos nustatytiems rinkos trūkumams ištaisyti.

4.3. Infrastruktūros gerinimas

Europos pramonės konkurencingumas labai priklauso nuo **energijos, transporto ir ryšių infrastruktūros paslaugų** kokybės ir efektyvumo. Labai svarbu atnaujinti ir modernizuoti šiuos tinklus. Siekiant įveikti silpnąsias vietas ir pagerinti tarpvalstybinius ryšius reikia tobulinti transporto tinklus. Energijos tinklai turi būti atnaujinti ir modernizuojami siekiant įtraukti sumaniuosius tinklus, palengvinti atsinaujinančių šaltinių integraciją, užtikrinti visišką energijos vidaus rinkos veikimą ir pagerinti tiekimo patikimumą. Reikia toliau siekti atnaujinti infrastruktūrą naujose valstybėse narėse ir mažiau išsivysčiusiuose regionuose. Šiems pokyčiams reikės didelių investicijų ir novatoriškų finansavimo sprendimų, kaip antai projekto obligacijos ir privačiojo ir viešojo sektoriaus partnerystės. Skaitmeninės darbotvarkės pavyzdinėje iniciatyvoje išdėstyti iššūkiai ir siūlomos politikos priemonės ryšių srityje. Šis klausimas bus nagrinėjamas būsimajame Komunikate dėl energijos infrastruktūros ir Baltojoje knygoje dėl tvaraus transporto, atsižvelgiant į energijos ir transporto infrastruktūrą. Europos regioninės plėtros fondas (ERPF) ir Sanglaudos fondas atliks svarbų vaidmenį vystant ir atnaujinant šią infrastruktūrą.

Konkurencija, viešųjų ir privačių paslaugų veiksmingumas ir infrastruktūra yra svarbūs valstybių narių pramonės konkurencingumo rodikliai. Daugelyje valstybių narių didėjanti tinklų pramonės šakų konkurencija tebėra iššūkis. Kai kuriose valstybėse narėse reikia atkreipti dėmesį į kelių transporto ir energijos infrastruktūras. Ilgai trunkančios leidimų išdavimo procedūros ir visuomenės pritarimas yra taip pat svarbios infrastruktūros silpnosios vietos.

Kai kurios Europos tinklo paslaugos dažnai teikiamos **pakankamai aukšta kaina**. Tarptautiniu mastu vidutinės Europos elektros kainos yra aukštos. Todėl energijos sektoriuje būtina įgyvendinti veiksmingą vidaus rinką; pagrindinė priemonė šiam tikslui įgyvendinti – neseniai priimtas trečiasis energijos dokumentų rinkinys. Siekiant sumažinti konkurencijos iškraipymus, kaip antai dominuojančią rinkos dalyvių padėtį, šiame sektoriuje būtina griežčiau taikyti konkurencijos taisykles. Neišsprendus šio klausimo padidėtų pramonės iškėlimo į kitas šalis rizika.

Galiausiai, norint teikti naujas konkurencingas paslaugas, reikia **labiau integruoti** įvairius energijos, transporto ir ryšių **tinklus**. Tuo pačiu metu **ši integracija būtų naujas augimo ir inovacijų šaltinis**.

Komisija:

- *Imsis konkrečių veiksmų toliau vystyti veiksmingą vidaus rinką kelių, oro, geležinkelių ir vandens transporto sektoriuose (būsimoji Transporto politikos baltoji knyga) ir įveiks transporto sektoriaus silpnąsias vietas persvarstydama TEN-T gaires pagal naują TEN-T planavimo metodiką, pagrįstą pagrindinio tinklo kūrimu.*

- *Priims energijos infrastruktūros dokumentų rinkinį, skirtą remti, inter alia, energijos vidaus rinkos vystymą sukuriant trūkstamas Europos svarbos infrastruktūros grandis ir siūlant priemones, kurios reikalingos siekiant laiku sukurti tokias grandis.*

- *Dės daugiau pastangų liberalizuoti ES energijos rinkas, siekdama sustiprinti konkurenciją energijos sektoriuje ir išvengti didelio ES gamybos pramonės padėties pablogėjimo pasaulio rinkose.*

- *Drauge su EIB grupe rengs infrastruktūros finansavimo strategiją, įskaitant ES projektų obligacijų kūrimą ir privačiojo ir viešojo sektoriaus partnerystės skatinimą.*

Valstybės narės raginamos:

- *skirti ypatingą dėmesį nustatytų transporto sektoriaus silpnųjų vietų šalinimui ir tarpvalstybinių energijos tinklų sujungimui.*

- *laiku įgyvendinti Trečiąjį energijos vidaus rinkos dokumentų rinkinį.*

4.4. Standartizavimas

Standartizavimas, tiek Europos, tiek tarptautiniu ar nacionaliniu lygmeniu, yra viena iš pagrindinių politikos sričių, norint gauti ekonominės naudos dėl derinimo ir masto ekonomijos. Be to, pačios rinkos dažnai sukuria faktinius standartus, kurie atsiranda dėl technologinio dominavimo, rinkos susitarimų ir (arba) dominavimo rinkoje.

Europos standartai jau atlieka svarbų vaidmenį – jų dėka sudaromos geresnės sąlygos novatoriškoms prekėms patekti į rinką ir mažinamos gamybos sąnaudos. Konkurencinis standartų nustatymo procesas, kai įvairūs technologijų tiekėjai varžosi privalumais, remia pramonės politiką – taikant šį procesą užtikrinama, kad pramonės užsakovai ir, galiausia, vartotojai gautų naudos dėl standartų tais atvejais, kai technologijos nėra įkainojamos pagal minėtus konkurencijos lygius. Gamybos pramonei bendras ateinančio dešimtmečio tikslas yra vystyti **Europos standartų sistemą**, atitiksiančią tiek rinkos dalyvių, tiek Europos viešųjų institucijų lūkesčius. Tai reikia įgyvendinti sparčiai kintančio pasaulio ir visuomenės sąlygomis; be to, pageidautina, kad pasaulinėje ekonomikoje, už bendrosios rinkos ribų, būtų skatinama Europos įtaka. Europa, norėdama išlaikyti savo strateginę poziciją tarptautinio standartizavimo srityje, taip pat privalo imtis papildomų priemonių.

Be to, reikia priimti standartus, kad būtų paremta Europos politika, kurią taikant sprendžiami svarbūs klausimai, kaip antai klimato kaita, tvarumas, visuomenės senėjimas ir inovacijos apskritai. Nuo pat pradžių standartai turi tapti sudėtine mokslinių tyrimų ir politikos vystymo dalimi. Remiant Europos ir tarptautinių standartų rengimą šioms naujoms prekėms ir

technologijoms, kuriomis prekiaujama (pvz., nanotechnologijoms ir kitoms didelio poveikio technologijoms, elektromobiliams, sveikatos technologijoms, energiją tausojantiems produktams, atsinaujinančioms žaliavoms, aplinkos technologijoms ir verslo paslaugoms) Europa gali sukurti konkurencinį savo įmonių pranašumą ir sudaryti geresnes sąlygas prekybai. Jei norima, kad standartai būtų inovacijų skatinimo šaltinis, kaip nurodyta Inovacijų sąjungos pavyzdinėje iniciatyvoje, Europai reikia kurti lankstesnius metodus, skirtus bendradarbiauti su standartų kūrėjais, juos raginant naudoti įvairias priemones, pavyzdžiui, specifikacijas ar darbo grupių susitarimus, kad Europos politika būtų remiama atsižvelgiant į siekiamą tikslą. Tai leistų lanksčiau ir greičiau rengti standartus inovacijų srityse.

Europos standartizavimo veiksmingumas ir efektyvumas turi būti optimizuojami stiprinant standartų derinimo struktūras, gerinant standartų nustatymo procesus visais lygmenimis ir kuo skubiau priimant geriausius pasaulinius standartus tais atvejais, kai pasaulinė standartų rengimo patirtis yra nusistovėjusi (pvz., informacinių ir ryšių technologijų sektoriuje). Standartais neturėtų būti sukuriama papildoma našta, pavyzdžiui, MVĮ. Vietoje to, juos taikant turėtų didėti veiksmingumas ir skatinamos inovacijos. Pagrindinis tikslas turėtų būti standartų konvergencija pasauliniu lygmeniu.

Komisija:

- *2011 m. pradžioje pateikdama standartizacijos komunikatą ir teisės akto pasiūlymą pristatys strategiją, kaip stiprinti Europos standartų nustatymo vaidmenį sparčiai kintančiame pasaulyje ir visuomenėje.*
- *Tai apims standartizavimo procesų paspartinimą, inter alia, informacinių ir ryšių technologijų sektoriuje, didesnę MVĮ ir kitų suinteresuotųjų šalių įtrauktį ir paslaugų standartų rengimą. Komunikate taip pat bus nagrinėjamos galimybės ilguoju laikotarpiu užtikrinti, kad standartizavimo sistema gali prisitaikyti prie sparčiai kintančios aplinkos ir prisidėti prie strateginių Europos vidaus ir išorės tikslų, pvz., atliekant nepriklausomą peržiūrą.*

5. NAUJA PRAMONĖS INOVACIJŲ POLITIKA

5.1. Pramonės inovacijos

Norint įveikti pasaulinės konkurencijos ir didesnio tvarumo iššūkius būtina tobulinti inovacijas. Inovacijos yra pagrindinė našumo, tausesnio energijos ir medžiagų vartojimo, geresnių prekių ir paslaugų bei naujų rinkų kūrimo varomoji jėga. Tačiau Europa nepakankamai paverčia savo idėjų potencialą parduodamomis prekėmis ir paslaugomis. Norint paskatinti daug spartesnį prekių ir paslaugų kūrimą ir komercializaciją bei užtikrinti, kad ES įmonės pirmos patektų į rinką, reikalinga nauja pramonės inovacijų politika. Be tokių inovacijų Europos pramonė negalės sėkmingai konkuruoti pasaulinėje tiek technologija pagrįstų, tiek tradicinių pramonės šakų rinkoje.

Inovacijų sąjungos pavyzdinėje iniciatyvoje pabrėžiamas bendras požiūris dėl sėkmingo ir išskirtinio Europos inovacijų modelio. Būtina skubiai kuo geriau koordinuoti veiksmus švietimo, mokslinių tyrimų, plėtros ir inovacijų srityje, labiau derinti bendradarbiavimą su kitomis pasaulio šalimis mokslo, technologijų ir inovacijų srityse, parengti globalų požiūrį į socialinius iššūkius, nustatyti vienodas sąlygas mokslinių tyrimų, plėtros ir inovacijų srityse,

didinti galimybės pasinaudoti finansavimu ir rizikos kapitalu ir skirti tinkamą dėmesį konkurencingumui ir socialiniams pokyčiams.

Pagrindinis iššūkis – skubiai vystyti ir pateikti rinkai Europos mokslinių tyrimų pranašumus naujų technologijų srityje. **Didelio poveikio technologijos**[6], kaip antai pramoninės biotechnologijos, nanotechnologijos, pažangiosios medžiagos, fotonika, mikro ir nano elektronika bei pažangiosios gamybos sistemos gali būti pagrindu įvairiems naujiems procesams, prekėms ir paslaugoms, įskaitant visiškai naujų pramonės šakų vystymą ateinančiame dešimtmetyje. Europa pirmauja mokslinių tyrimų srityje, tačiau būtina užtikrinti, kad šios technologijos visoje ES pramonėje, įskaitant MVĮ, būtų naudojamos ir taikomos laiku. Glaudesnis bendradarbiavimas technologijų politikos ir programų srityse, geresnės galimybės pasinaudoti finansavimu ir didesnė parama bandomiesiems ir parodomiesiems projektams yra ypač svarbūs norint pagreitinti komercinių technologijų vystymą. Savalaikė vidaus rinkos teisėkūra, spartesnis standartų rengimas, ankstyvas vartotojams kylančių problemų sprendimas, komerciniai ir ikiprekybiniai viešieji pirkimai yra būtini siekiant sukurti gyvybingą bendrąją novatoriškų prekių ir paslaugų rinką. Inovacijų sąjungoje numatyta vidurio laikotarpio valstybės pagalbos moksliniams tyrimams, plėtrai ir inovacijoms gairių peržiūra, kurią atliekant nustatoma, kokias inovacijas galima remti, įskaitant didelio poveikio technologijas ir inovacijas, kuriomis sprendžiamos pagrindinės visuomenės problemos, ir geriausius inovacijų taikymo valstybėse narėse pavyzdžius.

Valstybės narės, kuriose inovacijos yra išvystytos daugiau nei vidutiniškai, geriau susidorojo su ekonomikos krize, ypač taikydamos papildomas laikinąsias priemones moksliniams tyrimams ir inovacijoms skatinti. Kitaip buvo šalyse, kuriose inovacijų lygis buvo žemesnis už vidutinį; tai parodo didėjantį mokslinių tyrimų, plėtros ir inovacijų taikymo skirtumą. Jų atveju poreikis tobulinti gebėjimus ir išplėsti technologijoms bei įgūdžiams imlią veiklą yra dar svarbesnis.

Norėdama išlikti konkurencinga Europos pramonė turi stiprinti savo **žinių bazę**, o siekdama sukurti pažangią, tvarią ir integracinę ekonomiką – investuoti į mokslinius tyrimus ir inovacijas. Nuo 2004 m. Komisija rėmė Europos technologijų platformų, kurių tikslas – ES lygmeniu suburti suinteresuotuosius pramonės dalyvius, vystyti bendrą mokslinių tyrimų ir plėtros viziją bei skatinti pateikti pastabas dėl ES politikos, kūrimą. Didelio inovacijų potencialo srityse Europos lygmeniu parengtos bendros tolesnių tyrimų technologijų iniciatyvos. Komisija taip pat pradėjo tris viešojo ir privačiojo sektorių partnerystes, priskiriamas Europos ekonomikos atgaivinimo plano dokumentų rinkiniui: „ateities gamyklos“, „energiškai efektyvūs pastatai“ ir „ekologiški automobiliai“; jos skirtos vidutinio laikotarpio ir ilgalaikiams moksliniams tyrimams ir plėtrai remti, siekiant išspręsti skubius konkurencingumo ir tvarumo iššūkius pagrindiniuose pramonės sektoriuose. **Europos inovacijų ir technologijų instituto** žinių ir inovacijų bendruomenės ES lygmeniu apima visą inovacijų grandinę – nuo švietimo ir mokslinių tyrimų iki komercializacijos, dėmesį skiriant griežtam valdymui ir rodant pavyzdį inovacijų skatinimui.

Padidėjęs **informacinių ir ryšių technologijų** (toliau – IRT) naudojimas **pramoniniam konkurencingumui, išteklių optimizavimui ir inovacijoms** bus taip pat svarbūs konkurencingumui ateityje, kaip išdėstyta **pavyzdinėje** strategijos „Europa 2020“ **skaitmeninės darbotvarkės iniciatyvoje**[7]. ES verslui greičiausiai vis daugiau trūks IRT

[6] COM(2009) 512.
[7] COM(2010) 245.

specialistų ir pažengusių IRT naudotojų. Tuo pačiu metu skatinant supaprastinti verslo sandorius reikėtų remti novatoriškesnį IRT naudojimą pramoninėse vertės grandinėse (pvz., e. sąskaitos faktūros), o didinant bendrą konkurencingumą per parodomuosius projektus skatinti įmonių, ypač MVĮ, integraciją į pasaulio skaitmenines vertės grandines.

Siekiant veiksmingos inovacijų politikos būtina geriau įvertinti **inovacijų taikymą atskiruose sektoriuose** ir ateities galimybes. Atlikus Komisijos sektorių inovacijų stebėseną nustatyti pagrindiniai iššūkiai keliuose sektoriuose ir dideli skirtumai tarp šalių ir sektorių. Siekiant paremti struktūrinius pokyčius ir inovacijas, ypač seniai susiformavusiose pramonės šakose, svarbu patobulinti ES politikos priemones. Be to, glaudus skirtingų sektorių bendradarbiavimas gali padidinti kūrybingumą ir inovacijų diegimą bendrovėse. Todėl bendrovės turėtų atsižvelgti ne tik į savo sektorių; būtini nauji mechanizmai, kuriais būtų užtikrinamas idėjų ir verslo modelių kūrimas. Toks skirtingų sektorių bendradarbiavimo potencialas turėtų būti toliau nagrinėjamas ir paverčiamas politiniais veiksmais.

Sutelkdami išteklius ir patirtį bei skatindami verslo, valstybinių institucijų ir universitetų bendradarbiavimą **grupės ir tinklai** padidina pramonės konkurencingumą ir inovacijas. Regionine, nacionaline ir ES grupių politika turėtų būti siekiama ištaisyti esamus rinkos trūkumus ir finansavimo spragas, ypač tam, kad būtų užmegzti bendrovių ir mokslinių tyrimų institucijų ryšiai. ES regioninė politika ir bendrosios mokslinių tyrimų programos padeda regionams priimti „sumaniąsias specializavimo strategijas“, kuriomis stiprinamas jų konkurencingumas vystant inovacijų nišas. Remiantis gerais pavyzdžiais reikėtų burti grupes ir kurti tinklus, kurie būtų konkurencingesni pasauliniu mastu, ir tradicinių ir mokslinių tyrimų, plėtros ir inovacijų grupes. Pasitelkus vietos grupes, kurios yra susijusios Europos lygmeniu, galima pasiekti kritinę mokslinių tyrimų, plėtros ir inovacijų, gebėjimų, finansavimo, bendrų idėjų ir verslo iniciatyvų masę. Tačiau reikia konsoliduoti ir supaprastinti įvairias grupių iniciatyvas.

Pagal taikomą Bendrijos valstybės pagalbos moksliniams tyrimams, plėtrai ir inovacijoms sistemą papildoma parama suteikiama bendradarbiavimo mokslinių tyrimų ir plėtros srityje projektams, t. y. projektams, vykdomiems bent dviejose valstybėse narėse, arba susijusiems su bendradarbiavimu su MVĮ. Pagal ją valstybėms narėms leidžiama skelbti apie pagalbą, skatinant svarbių, su bendru Europos interesu susijusių projektų vykdymą pagal Sutarties dėl ES veikimo 107 straipsnio 3 dalies b punktą. Valstybės narės galėtų būtu raginamos naudotis šia priemone.

Komisija:

- *Pradės iniciatyvą, skirtą skatinti plataus masto ir savalaikį konkurencingų didelio poveikio technologijų naudojimą, taikymą ir komercializaciją.*

- *Remdamasi ateities gamyklų iniciatyva skatins pramonės mokslinius tyrimus, plėtrą ir inovacijas, susijusius su pažangiomis gamybos technologijomis, siekdama sudaryti geresnes sąlygas modernizuoti ES pramonės bazę ir spręsti socialinius iššūkius, kaip antai: tausaus energijos naudojimo, klimato kaitos ir išteklių ribotumo.*

- *Rems iniciatyvas, pagal kurias apjungiamas aukštasis mokslas ir verslas Europos aukštos kvalifikacijos darbuotojų gebėjimams stiprinti, kaip antai e. gebėjimų iniciatyva, skirta pažengusiems IRT naudotojams pramonės srityje, ir bandomieji universitetų ir verslo bendradarbiavimo forumo veiksmai, kuriais finansuojamos universitetų ir verslo įmonių žinių sąjungos.*

- *Propaguos naujas verslo koncepcijas ir susijusias gamybos technologijas, skirtas kurti tvarius, naudotojo pageidavimais ir dizainu grįstus produktus tekstilės ir drabužių sektoriuje ir kitose didelėse vartotojų rinkose.*

- *Vystys politikos metodus, skirtus didinti didesnio sektorių bendradarbiavimo potencialą, įskaitant tradicinius gamybos sektorius ir MVĮ.*

- *Pristatys naują strategiją, skirtą pasauliniu mastu konkurencingoms grupėms ir tinklams, įskaitant konkrečius veiksmus remti pasauliniu mastu konkurencingas grupes ir tinklus tiek tradicinėse, tiek naujose pramonės šakose (2011 m.).*

- *Skatins tuo pačiu metu pranešti apie pagalbą bendriems tarpvalstybiniams bendradarbiavimo mokslinių tyrimų, plėtros ir investicijų srityje projektams.*

Valstybės narės raginamos:

- *skatinti glaudesnį bendradarbiavimą didelio poveikio technologijų politikos srityse, siekiant maksimizuoti sinergiją ir technologijų naudojimo papildomumą;*

- *skatinti pažangią specializaciją, taikant ES regioninę politiką, skirtą vystyti grupes ir gerinti inovacijų naudojimą regionuose.*

5.2. Gebėjimų bazė

Europos gebėjimų modernizavimas bus vienas iš pagrindinių **pavyzdinės iniciatyvos „Naujų gebėjimų ir darbo vietų darbotvarkė“** tikslų. Taip bus remiama Europos pramonės bazė, nes bus siūlomi veiksmai, kaip gerinti ES darbo rinkų veikimą ir užtikrinti, kad ES darbuotojai turėtų reikiamų gebėjimų. Nors nedarbo lygis yra aukštas, Europos pramonei vis dėlto labai trūksta darbuotojų, turinčių gebėjimų, reikalingų užimti laisvas darbo vietas. Numatoma, kad atsižvelgiant į aktyvių darbuotojų skaičiaus mažėjimą dėl demografinių pokyčių toks gebėjimų neatitikimas didės. Modernizuojant pramonės struktūras reikės naujų gebėjimų, naujų darbo sąlygų ir dažniau keisti darbo pobūdį. Darbuotojams reikia padėti sėkmingai įveikti šiuos pokyčius užtikrinant darbo rinkos lankstumo ir užimtumo garantijų pusiausvyrą mokantis visą gyvenimą. Būtinas glaudesnis nacionalinių, regionų ir vietos valdžios koordinavimas, drauge aktyviai įtraukiant socialinius partnerius. Europos socialinio

fondo vaidmuo turi būti sustiprintas, siekiant paremti aktyvios darbo rinkos politikos įgyvendinimą ir geresnę darbuotojų ir darbo vietų atitiktį. **Švietimo ir mokymo politikos srityje** būtinas glaudus viešojo sektoriaus ir pramonės partnerių koordinavimas. Konkrečiai, svarbu padidinti tiksliųjų mokslų, technologijų, inžinerijos ir matematikos absolventų skaičių ir jų žinių kokybę. Vidutinius gebėjimus turinčių darbuotojų skaičius taip pat turi atitikti sparčiai besivystančios pramonės poreikius, pvz., aplinkos ir energijos sektoriuose. ES lygmens politikos veiksmai gali turėti reikšmingą pridėtinę vertę, ypač padedant dalytis informacija ir gerąja patirtimi.

Komisija:

- *Skatins valstybių narių pramonės, švietimo ir įdarbinimo institucijų bendradarbiavimą dalijantis informacija ir gerąja patirtimi darbo rinkos ir gebėjimų strategijų klausimais.*
- *Siūlys pagrindinius principus, taikomus pagrindinėms vietų kūrimo sąlygoms, taip pat investicijoms, skirtoms didinti tiksliųjų mokslų, technologijų, inžinerijos ir matematikos absolventų skaičių ir jų žinių kokybę.*

Valstybės narės raginamos:

- *aktyviau naudotis Europos socialinio fondo lėšomis gebėjimams atnaujinti arba restruktūrizuoti.*

6. GLOBALIZACIJOS NAUDA

6.1. Prekyba ir tarptautinis reguliavimas

Sėkminga prekybos liberalizacija, įgyvendinta, *inter alia*, daugiašaliais ir dvišaliais susitarimais bei mažėjančios transporto ir ryšių sąnaudos padėjo sukurti gyvybingą pasaulinę rinką ir sudarė sąlygas ES eksportui sparčiai plėstis naujose rinkose. Naujai besiformuojančios ekonomikos šalys, kaip antai Kinija, Indija ir Brazilija **sparčiai mažina tebeegzistuojančius našumo ir inovacijų skirtumus** su pramoninėmis šalimis. Todėl pramonei, siekiančiai išlaikyti savo konkurencinį pranašumą ir toliau naudotis tokiomis rinkos galimybėmis, būtina transformuotis ir modernizuotis. ES pramonė gavo aiškios naudos dėl naujų atsigavimo po krizės tendencijų, nes naujose besiformuojančios ekonomikos rinkose buvo palankios sąlygos padidinti augimą. Strategijai „Europa 2020“ priskiriamame **Komunikate „Prekybos augimas ir tarptautinė arena“**[8] išdėstytas naujas Komisijos prekybos politikos požiūris.

Didelės pastangos turėtų būti dedamos siekiant užtikrinti, kad šis didėjantis konkurencinis besiformuojančios ekonomikos šalių spaudimas nebūtų grindžiamas **augimo strategijomis, labai priklausančiomis nuo protekcionistinių priemonių**, taikomų eksportui skatinti ir importui diskriminuoti. Iš tiesų, pastebėta nepagrįsto netarifinio reguliavimo prekybos kliūčių, paslėptų subsidijų, diskriminacinių viešųjų pirkimų, priverstinio technologijų perkėlimo, reguliuojamų valiutų keitimo kursų ir nepakankamo socialinės ir aplinkos apsaugos įgyvendinimo tendencijų. Todėl svarbu toliau atidžiai stebėti tokį valstybės kišimąsi, kuriuo iškraipoma konkurencija, ir imtis atitinkamų veiksmų. ES **patekimo į rinką strategija** yra svarbi priemonė įvairioms prekybos kliūtims, su kuriomis susiduria Europos bendrovės

[8] COM(2010) 612.

trečiųjų šalių rinkose, šalinti. Įgyvendinant šią strategiją ypatingas dėmesys turės būti skiriamas tokioms sritims kaip viešieji pirkimai, tiesioginės užsienio investicijos ir žaliavų eksporto ribojimai. Atitinkamai veiksminga intelektinės nuosavybės teisių ir geografinių nuorodų apsauga ir taikymas trečiosiose šalyse yra ypač svarbūs, kad Europos įmonės, ypač inovacijų sektoriaus įmonės, galėtų patekti į trečiąsias rinkas ir jose veikti.

Prekybos apsaugos priemonės taip pat svarbios ES pramonei apsaugoti nuo nesąžiningos prekybos praktikos. Turėtų būti sudarytos geresnės sąlygos jomis pasinaudoti, ypač MVĮ. Apskritai, reikėtų dėti tolesnes pastangas įgyvendinti, stebėti ir vykdyti sudarytus daugiašalius ir dvišalius susitarimus.

Intensyviai sąveikaujančioje naujojo pasaulio ekonomikoje sėkmė priklauso nuo **įmonių galimybių patekti į tarptautines rinkas ir pasinaudoti pasaulinėmis vertės grandinėmis**. Tai padėtų įgyvendinti dabartinė daugiašalė taisyklėmis pagrįsta sistema, kurią taikant galima užtikrinti įgyvendinimą ir ginčų sprendimą. Tokį poveikį turėtų ir glaudesnė pasaulinio reguliavimo ir standartų, taikomų prekybai prekėmis ir paslaugomis, konvergencija, kuri turėtų būti plečiama ir stiprinama. Be to, šią daugiašalę sistemą reikėtų papildyti regioniniais ir dvišaliais susitarimais. Reikėtų įtraukti ir naujas sritis, įskaitant konkurencijos politiką, valstybės pagalbą ir tiesiogines užsienio investicijas.

Reguliavimo srityje reikia ypač skubiai parengti pasauliniu mastu suderintas **naujai sukuriamų prekiautinų prekių, paslaugų ir technologijų** taisykles ir standartus. Taisyklių ir standartų rengimas turėtų būti pagrįstas geresnio reguliavimo principais ir kiek įmanoma ekonomiškesnis. Pagrindinis tikslas – taisykles ir standartus kuo labiau suderinti tarptautiniu lygmeniu. Jei to padaryti neįmanoma, reikėtų naudoti pagal PPO susitarimą dėl techninių prekybos kliūčių numatytus mechanizmus. ES taip pat sieks užkirsti kelią naujų netarifinių kliūčių kūrimui ir per dvišales diskusijas su didžiaisiais partneriais reguliavimo klausimais skleis gerąją reguliavimo patirtį.

Tais atvejais, kai Europos teisės aktais nustatomi **atsekamumo reikalavimai**, jie padeda užtikrinti produkto kokybę ir saugą; tokie reikalavimai taikomi tiek importuojamoms, tiek ES pagamintoms prekėms. Kai kuriais atvejais ES gali nuspręsti, kad tokius reikalavimus naudinga taikyti ir prekybos partneriams. ES yra ypač suinteresuota siekti **glaudesnio ekonominio bendradarbiavimo su kaimyninėmis šalimis** vykdant Europos kaimynystės politiką. Derinimu su ES pagrįstais susitarimais dėl pramonės produktų atitikties vertinimo ir pripažinimo galima užtikrinti laisvą prekių judėjimą. Glaudesnė kaimyninių šalių ekonominė integracija į tam tikras bendrosios rinkos sritis gali būti naudinga abiem šalims, dėl to gali stiprėti prekyba ir investicijos. Be to, ES didesnę lėšų dalį pagal Europos kaimynystės ir partnerystės priemonę skirs šalių partnerių gebėjimų stiprinimui ir gerai ekonomikos valdymui.

Tarptautinės vertės ir tiekimo grandinės suteikia didelių augimo galimybių, tačiau taip pat kelia tam tikrų iššūkių MVĮ. Dabar tik 25 % MVĮ eksportuoja ES ir užsienio rinkoms[9]. Siekiant **padėti MVĮ veikti tarptautiniu mastu**, joms reikia teikti tinkamą informaciją ir paramą rinkose už ES ribų. Kai kurios valstybės narės ir verslo organizacijos jau teikia tokio tipo paramą, tačiau šioje srityje yra dar daug galimybių derinant ES, valstybių narių ir tokių organizacijų pastangas. Europos įmonių tinklas jau daug prisidėjo teikdamas patarimus ir palengvindamas tarptautinį įmonių bendradarbiavimą, ypač su Viduržemio jūros šalimis, tad

[9] „MVĮ internacionalizacija“, Įmonių ir pramonės GD, 2010 m.

reikėtų toliau plėtoti šią tinklo teikiamą tarptautinę pagalbą MVĮ. Komisija, remdamasi patirtimi, kurią įgijo su Kinijos MVĮ INT pagalbos tarnyba, toliau teiks didesnę paramą intelektinės nuosavybės teisių apsaugos ir užtikrinimo srityje, ypatingą dėmesį skirdama kitų pagrindinių trečiųjų šalių rinkoms. Kalbant apie prekybos apsaugos tyrimus, bus nagrinėjama išskirtinė MVĮ, kaip importuotojų, naudotojų, skundo pateikėjų ar eksportuotojų, padėtis.

Komisija:

- *Pasibaigus deryboms parengs Tarybai ir Parlamentui ekonominę ES siūlomų susitarimų padarinių analizę, dar prieš pasirašant susitarimą.*
- *Pavasario Europos Vadovų Tarybai rengs metinę prekybos ir investicijų kliūčių ataskaitą, įskaitant užsienio šalims taikomas priemones ir pramonės politikos praktiką, ir išvardys patekimo į rinką strategijos ir įgyvendinimo užtikrinimo veiksmų prioritetus (nuo 2011 m.).*
- *Vystys tarptautines bendradarbiavimo reguliavimo srityje iniciatyvas, siekdama paraginti pagrindinius prekybos partnerius prisijungti prie naujų arba esamų tarptautinių sistemų ir rengti pasauliniu mastu suderinamas taisykles ir standartus. Šiuo atžvilgiu ES prekybos susitarimuose partneriai taip pat turėtų būti raginami taikyti tarptautines taisykles ir standartus bei prekybai palankias atitikties vertinimo procedūras.*
- *Sieks glaudesnės ekonominės integracijos su kaimyninėmis šalimis sudarydama galimybes per Europos kaimynystės politiką naudotis Europos bendrosios rinkos teikiamais privalumais tam tikrose srityse ir santykiuose su besivystančiomis šalimis partnerėmis daugiau dėmesio skirs rinkos institucijoms ir ekonomikos valdymui (2011 m. pradžios Komunikatas dėl prekybos ir vystymosi).*
- *Parengs MVĮ internacionalizavimo paramos strategiją, kurioje remiantis Smulkiojo verslo akte nustatytomis politikos kryptimis bus numatytos konkrečios priemonės (2011 m. komunikatas).*
- *Prireikus į Komisijos pasiūlymus įtrauks trečiosioms šalims taikomus atsekamumo reikalavimus.*

Komisija ragina Tarybą ir Parlamentą:

- *pagreitinti Komisijos pasiūlymo dėl tam tikrų iš trečiųjų šalių importuotų produktų kilmės šalies nuorodų priėmimo procesą.*

6.2. Galimybių gauti žaliavų ir esminių produktų užtikrinimas

Pramonės konkurencingumo, inovacijų ir darbo vietų kūrimo srityje svarbiausia turėti galimybių saugiai, prieinama kaina, patikimai ir be iškraipymų gauti žaliavų. Tiekimo saugumas – tai ne priklausomybės nuo importo, o daugiau tiekėjų įvairovės masto ir tiekėjų patikimumo, nepaisant kur jie įsisteigę, klausimas. Veiksmingai skirstant pasaulinius išteklius ir norint užtikrinti technologijų pažangą ypatingai svarbios **gerai veikiančios pasaulinės** žaliavų ir prekių **rinkos**. Tačiau dėl trumpalaikių šių kainų pokyčių būtina apsisaugoti nuo didelės rizikos, kai tuo pačiu metu pasaulinėje ekonomikoje atsiradus besiformuojančios rinkos šalims dėl šių išteklių padidėjo pasaulinė konkurencija.

Šiems klausimams spręsti Komisija visų pirma 2008 m. lapkričio mėn. paskelbė **Žaliavų iniciatyvą** ir 2010 m. sausio mėn. ėmė išsamiai analizuoti pagrindinių žaliavų paklausą ir

galimą jų stygių. Šios iniciatyvos tapo ES žaliavų strategijos pagrindu, pabrėžiant „pridėtinės vertės grandinės“ koncepciją, kuri ir toliau atitiks trijų ramsčių strategiją i) užtikrinti vienodas sąlygas gauti išteklių trečiosiose šalyse, ii) skatinti tvarų žaliavų iš Europos šaltinių tiekimą ir iii) mažinti pirminių žaliavų suvartojimą didinant tausų išteklių naudojimą ir skatinant perdirbimą.

Daugiašaliu lygmeniu reikia naujų taisyklių ir susitarimų dėl **tvaraus tarptautinio valdymo ir galimybių gauti žaliavų**, taip pat politikos priemonių klausimams, susijusiems su eksporto apribojimais ir nepagrįstais žvalgymo ir gavybos suvaržymais trečiosiose šalyse, ypač strateginėse šalyse partnerėse ir Afrikoje, spręsti. Be to, antikonkurencinių susitarimų ar rinkos koncentracijos atveju, kai kyla su galimybėmis gauti žaliavų susijusi grėsmė, būtina kategoriškai taikyti galiojančias ES konkurencijos taisykles. Reikia skatinti naudoti **kasybos ir perdirbimo technologijas**, dėl kurių tausiau naudojami ištekliai, skatinamas perdirbimas ir atsinaujinančių žaliavų pakeitimas bei aktyvesnis naudojimas, kad sumažėtų pavojinga ES priklausomybė nuo pirminių žaliavų, taip pat reikia gerinti aplinkos pusiausvyrą, *inter alia*, daugiau naudojant antrines žaliavas (metalo laužą) ir į trečiąsias šalis eksportuojamą naudoti nebetinkamą elektroninę įrangą ir transporto priemones, užtikrinant Atliekų vežimo reglamento taikymą, ir, remiantis sutartais būtiniausiais standartais, iš naujo naudojant ar perdirbant produktus ir medžiagas. Taip pat turi būti analizuojamos **tvaraus žaliavų tiekimo ir valdymo ES** pagrindinės sąlygos, skatinant tausų ES nuosavų išteklių naudojimą, perdirbimą ir dažnesnį pakeitimą. Keičiantis gerąja patirtimi žemės naudojimo ir jūrų erdvės planavimo bei administracinių žvalgymo bei gavybos sąlygų srityje galima skatinti daugiau investuoti į naujų ES žaliavų klodų paieškas, taip užtikrinant tvarumą. Be to, būtina skatinti investicijas į naujas ir veiksmingesnes žvalgymo ir gavybos technologijas. Konkurencingas tvarių vietos žaliavų tiekimas tokiuose sektoriuose, kaip maisto produktų sektorius, vykdomas pagal ES žemės ūkio politiką.

Komisija:

- *Pateiks Žaliavų strategiją, į kurią bus įtraukti pasiūlymai gerinti vidaus rinkos pirminių žaliavų tvaraus tiekimo, dažnesnio perdirbimo ir kitų žaliavų pakaitų ieškojimo bendrąsias sąlygas (2010 m.).*

7. PRAMONĖS MODERNIZAVIMO SKATINIMAS

7.1. Tausus išteklių bei energijos naudojimas ir išmetamo anglies dioksido kiekio mažinimas

ES pramonė turi dėti pastangas, kad greičiau pereitų prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ir tausaus išteklių bei energijos naudojimo ekonomikos. Kovojant su klimato kaita ir tausiau naudojant išteklius galima sumažinti sąnaudas ir poveikį aplinkai, nes būtų geriau naudojami ištekliai ir energija. Tai ypatingai svarbu tiek siekiant tvaraus augimo ir darbo vietų kūrimo, tiek įgyjant konkurencinį pranašumą, kai pasaulyje didėja konkurencija dėl išteklių ir daugėja aplinkosauginių suvaržymų. Pagal netrukus pasirodysiančią pavyzdinę iniciatyvą **„Perėjimas prie tausiai išteklius naudojančios Europos“** bus sukurta sistema, padėsianti sklandžiai ir visapusiškai atskirti anglies ir išteklių naudojimą nuo ekonominio augimo. Be to, būtina kurti konkrečias ilgalaikes efektyvaus energijos vartojimo priemones, kad būtų galima pasinaudoti galimybėmis taupyti energiją pramonės, energetikos ir transporto sistemose. Vadovaujantis ES planu mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančių technologijų ekonomikai pasiekti iki 2050 m., įskaitant gaires 2030 metams, bus ieškoma galimybių, kaip

tobulinti technologijas ir kaip atlikti struktūrinius pramonės, energetikos ir transporto sistemų pakeitimus, kurie būtini skatinant inovacijas, augimą ir darbo vietų kūrimą ir didinant ES energetinį saugumą.

Todėl reikia parengti konkrečią ilgesnės trukmės strategiją **išmetamo anglies dioksido kiekio mažinimo ir energiją bei išteklius tausiai naudoti skatinančioms pramonės investicijoms propaguoti**. Be privačių ir viešųjų mokslinių tyrimų ir inovacijų, bendrojoje rinkoje reikia veiksmingai ir tinkamai taikyti sumanų, rinka grįstą aplinkosaugos reguliavimą. Pagal naująjį reguliavimą turi matytis poreikis pereiti prie tausiai išteklius naudojančios ekonomikos atsižvelgiant į galimas trumpalaikes sąnaudas ar kliūtis. ES pramonėje turi būti vengiama pasitaikančių anglies dioksido nutekėjimo ir kitų konkurencinių kliūčių, kad gamyba ir darbo vietos nebūtų iškeliamos iš Europos Sąjungos. Vykstant tarptautinėms klimato deryboms ES šiuo metu deda pastangas didinti tarptautinių anglies dioksido rinkų mastą ir veiksmingumą ir skatina moksliniams tyrimams ir plėtrai skirtus tarptautinių investicijų srautus ir inovacijas į mažai anglies dioksido naudojančias technologijas. Be to, ES formuojama politika, pagal kurią galima sumažinti ilgalaikių klimato ir energijos strategijų sąnaudas vykdant plataus masto anglies dioksido surinkimo bei saugojimo ir kitus inovacinius atsinaujinančių energijos šaltinių projektus.

Rengdamos nacionalinius efektyvaus energijos vartojimo planus visos valstybės narės ėmėsi veiksmų padėti įmonėms mažinti energijos suvartojimą. Be to, kai kurios valstybės narės parengė konkrečius veiksmų planus ekologiškoms technologijoms skatinti ir (arba) tam tikrų pramonės šakų aplinkosauginiam veiksmingumui gerinti. Tačiau kol kas tik kelios valstybės narės yra parengusios bendresnio pobūdžio tausaus išteklių naudojimo strategijas.

Sumanaus reguliavimo sąlygomis tausiai naudojant visos ekonomikos išteklius gali padidėti ES pramonės konkurencingumas ir sėkmingai vykdomi ES aplinkosaugos tikslai. Teisės aktai turi būti **nuspėjami ir proporcingi**, pagal juos turi būti užtikrintas ilgesnės trukmės investicijoms būtinas **teisinis tikrumas**. Pagal naująją politiką turi būti skatinamos inovacijos, be to, turi būti atsižvelgiama į gyvavimo ciklo ekonomiškumą, investicijų trukmę ir įmonių bei vartotojų sprendimus dėl įsigijimo. Vadovaujantis progresyviu ir sumaniu reguliavimu galima abipusiai suderinti aplinkosaugos ir pramonės politikos tikslų siekimą. Aplinkosaugos ir pramonės politika turi būti suderintos. Atliekant Komisijos reguliavimo iniciatyvų poveikio vertinimą ekonominis ir socialinis aplinkosaugos teisės aktų poveikis ir kitos sąnaudos bei nauda visuomenei turi būti atidžiai vertinami, be to, toks vertinimas turėtų būti atliekamas ir valstybės narės lygmeniu. Tokiu būdu aplinkosaugos reguliavimas gali būti naudingas investicijų ir pramonės vystymo svertas, o ne kliūtis.

Tokiomis aplinkybėmis pagal ES **tvarios pramonės politiką** didelis dėmesys skiriamas tvaraus augimo ir darbo vietų kūrimo galimybėms visoje pramonėje pereinant prie tausesnio išteklių naudojimo. Kita politika – tai produkto politika visą produkto gyvavimo ciklą, kuris yra ilgesnis už gamybos etapą, ir tokių priemonių, kaip Ekologinio projektavimo direktyva, buitinių prietaisų energijos sunaudojimo parodymas ženklinant gaminį ir Europos ekologinis ženklas, naudojimas. Taip pat svarbu skatinti savanoriškas pramonės iniciatyvas ir platesnį gerosios aplinkosaugos valdymo patirties pritaikymą per Europos aplinkosaugos vadybos ir audito sistemą (EMAS) ir ISO14001. Atidžiai stebint pažangą bus galima ją įvertinti ir nustatyti spragas.

Norint sukurti ES **aplinkosaugos prekių ir paslaugų** rinką ES turi užtikrinti palankią, skaidrią ir inovacijų vertą rinką, standartizavimo ir sertifikavimo sistemų tobulinimus, labiau suderintą *acquis* (pvz., Pagrindų direktyva dėl atliekų) įgyvendinimą, dažniau vykdomus

ekologiškus viešuosius pirkimus, Ekologinio projektavimo direktyvos plėtojimą ir įtraukimą į laisvosios prekybos susitarimus.

Sėkmingoms deryboms dėl pasaulinių išteklių stygiaus apribojimų, įskaitant aplinkosauginius suvaržymus, būtina sukurti daug pažangių technologijų sėkmingam įsiskverbimui į pasaulio rinkas. Per trumpą ir vidutinį laikotarpį prireiks didesnių ir plačiai paskirstytų inovacijų. Tiksliau reikia novatoriško požiūrio į **aplinkosaugines technologijas**, kuris būtų panašus į didelio poveikio technologijų ir strateginių energetikos technologijų planui patvirtintą požiūrį. Pagal būsimąjį ekologinių inovacijų veiksmų planą bus parengtos priemonės, padėsiančios nustatyti pagrindinių aplinkosaugos technologijų kūrimo ir naudojimo reikalavimus, stiprinti ES ir valstybių narių koordinavimą ir bendradarbiavimą kuriant ir naudojant tokias technologijas ir skleisti informaciją apie potencialias naujas technologijas. Tarptautinės įmonių veiklos kliūtis reikia šalinti sukuriant tinkamą reguliavimo sistemą ir užtikrinant darnesnį galiojančių reguliavimo sistemų taikymą.

Komisija:

- *Vadovaudamasi būsimu ES planu mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančių technologijų ekonomikai pasiekti iki 2050 m., rengs ilgalaikes pramonės sektorių strategijas ir politikos kryptis, kurių reikia padedant pereiti prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ir tausaus išteklių bei energijos naudojimo ekonomikos.*

- *Stebės tvarų konkurencingumą, įskaitant ES pramonės savanoriškas iniciatyvas, skirtas tausiam išteklių naudojimui.*

- *Peržiūrės Tvaraus vartojimo bei gamybos ir tvarios pramonės politiką ir spręs dėl galimo Ekologinio projektavimo direktyvos taikymo naujiems produktams (2012 m.).*

- *Inicijuos ekologinių inovacijų veiksmų planą, kad būtų užtikrinta prekyba pagrindinėmis aplinkosaugos technologijomis ir jų naudojimas.*

Valstybės narės raginamos:

- *skatinti glaudesnį aplinkosaugos technologijų politikos krypčių koordinavimą, kad būtų kuo labiau derinamas technologijų naudojimas ir kad technologijos papildytų viena kitą, įskaitant paklausos, ypač ekologinių inovacijų, didinimo politiką.*

7.2. Struktūriniai pertekliniai pajėgumai

Svarbiu naujos pramonės politikos prioritetu turi būti pagalba ES pramonei **greitai atsigauti po ekonominės krizės ir tinkamai prisiderinti**. Tiksliau kai kuriose pramonės šakose susidarė struktūrinių perteklinių pajėgumų, o tam bendrovės lygiu reikia tinkamų sprendimų – nuo naujo verslo modelio ir produktų naudojimo iki visiško pasitraukimo iš rinkos. Bendrovėms ir socialiniams partneriams tenka pirminė restruktūrizavimo atsakomybė jų konkurencingumui ir gyvybingumui ateityje užtikrinti, nes iš patirties matyti, kad greičiausiai ir veiksmingiausiai struktūriškai prisitaikoma būtent dėl konkurencijos.

Pagal Valstybės pagalbos sunkumus patiriančioms įmonėms sanuoti ir restruktūrizuoti gaires pagalbą teikti leidžiama tik tada, jei ją suteikus vykdoma restruktūrizacija, po kurios galima atkurti ilgalaikį pagalbos gavėjų gyvybingumą be tolesnės paramos, jei ji užtikrina, kad gavėjas tinkamai prisidės prie restruktūrizavimo sąnaudų, ir jei pagalbą suteikus imamasi

priemonių dėl to atsiradusiems konkurencijos iškraipymams šalinti. Peržiūrint Valstybės pagalbos sunkumus patiriančioms įmonėms sanuoti ir restruktūrizuoti gaires bus atsižvelgta į patirtį, kuri buvo įgyta per krizę.

Be to, valstybės narės, atsižvelgdamos į darbo rinkos lankstumo ir užimtumo garantijų pusiausvyrą, turi remti darbo vietų perskirstymą. Vykdant **geriau numatomą ir valdomą restruktūrizavimą**, darbuotojams ir bendrovėms būtų lengviau prisitaikyti prie pasikeitimų, atsiradusių dėl perteklinių pajėgumų, taip pat dėl modernizavimo ir struktūrinio prisiderinimo. Pagal galiojančias valstybės pagalbos taisykles valstybėms narėms sudaroma daugybė galimybių vykstant pokyčiams pasinaudoti valstybės pagalba, pvz., mokymais, pagalba moksliniams tyrimams, plėtrai ir inovacijoms ar parama rizikos kapitalui. Europos lygmeniu per Regioninės plėtros ir Sanglaudos fondus galima skatinti investicijas ir inovacijas šalių vietos ekonomikos atsigavimui stiprinti. Iš ERPF vis daugiau investuojama siekiant palengvinti aukštųjų technologijų ir tradicinių sektorių perėjimą į aukštesnę vertės grandinės dalį investuojant į mokslinius tyrimus ir plėtrą, inovacijas bei informacines ir ryšių technologijas, tuo tarpu iš Sanglaudos fondo visų pirma investuojama atsižvelgiant į ES transporto prioritetus, pagal kuriuos galima pagerinti fizinį prieinamumą ir aplinkosaugos infrastruktūrą mažiau išsivysčiusiose valstybėse narėse. Tokiomis investicijomis regionams padedama kurti nuosavas, pažangia specializacija pagrįstas inovacijų nišas.

Išplėtus **Europos prisitaikymo prie globalizacijos padarinių fondą** taip pat būtų galima sustiprinti valstybių narių ir regionų gebėjimus valdyti pašalinį krizės poveikį ir padėti be darbo likusiems darbuotojams siūlant perkvalifikavimo galimybę ir kitas aktyvias darbo rinkos priemones.

Vadovaujamasis personalas ir darbuotojų atstovai – pagrindiniai veikėjai nutariant dėl restruktūrizavimo strategijų bendrovės lygmeniu. Kad būtų išvengta socialinių sunkumų ir būtų skatinami nauji gebėjimai ir darbo vietų kūrimas, restruktūrizuojant būtinos politinės intervencijos, padedančios išvengti masinio atleidimo iš darbo ir ištisų regionų nuosmukio arba ištisų pramonės šakų perkėlimo ir palengvinti ekonominius bei profesinius pasikeitimus. 2003 m. Europos profesinių sąjungų konfederacija (ETUC), organizacija „Business Europe“, Europos viešąsias paslaugas teikiančių darbdavių ir įmonių centras (CEEP) ir Europos amatų, mažųjų ir vidutinių įmonių asociacija (UEAPME) sutarė dėl „Pokyčių ir jų socialinių padarinių valdymo gairių“. Šias gaires reikia peržiūrėti ir į jas įtraukti vėliau įgytą patirtį, kaip geriausia numatyti ir valdyti restruktūrizavimą, taip pat atsižvelgti į ekonominės ir finansų krizės metu įgytą patirtį. Atnaujintos restruktūrizavimo gairės gali būti labai naudingos stiprinant įmonių ir darbo jėgos pajėgumus prisitaikyti prie greitai besikeičiančios ekonominės aplinkos.

Komisija:

- *Peržiūrėdama Europos prisitaikymo prie globalizacijos padarinių fondo reglamentą peržiūrės Bendrijos teikiamą paramą naujam be darbo likusių darbuotojų integravimui į naujas darbo vietas (2011 m.).*
- *Inicijuos konsultacijas su Europos socialiniais partneriais dėl Europos restruktūrizavimo sistemos. (2011 m.).*
- *Peržiūrės Valstybės pagalbos sunkumus patiriančioms įmonėms sanuoti ir restruktūrizuoti gaires (2012 m.).*

- *Vykdydama sanglaudos politiką padės valstybėms narėms ir regionams įvairinti esamas pramonės šakas, atnaujinti pramonės pajėgumus ir skatinti investicijas ir inovacijas šalių vietos ekonomikai iš naujo vystyti ir jos atsigavimui stiprinti.*

- *Penktojoje sanglaudos ataskaitoje (2010 m.) pateiks pasiūlymų, kaip pagreitinti Europos struktūrinių fondų įgyvendinimą ir juos pagerinti naujojoje sanglaudos politikos reguliavimo sistemoje (2011 m.).*

7.3. Rėmimasis įmonių socialine atsakomybe

Per įmonių socialinę atsakomybę gali būti didinamas Europos pramonės konkurencingumas ir tvarumas. Įmonėms prisiėmus socialinę atsakomybę stiprėja pasitikėjimas verslu, o tai svarbu norint sukurti tokią verslo aplinką, kurioje pramonė galėtų klestėti. Finansų krizė parodė, kad reikia naujo požiūrio į **trumpalaikio pelno didinimo ir tvaraus vertės kūrimo per ilgesnį laikotarpį santykį**. Europos bendrovės turi atsižvelgti į tai, kaip jos prisideda prie tvaraus augimo ir darbo vietų kūrimo, ir į darbuotojų bei piliečių, kuriems poveikį daro verslo sprendimai, interesus. Gera verslo etika ir vertybės gali būti labai svarbios atsigaunant po krizės.

Dėl įmonių socialinės atsakomybės Europos bendrovės gali tapti rinkos lyderėmis, nes rinkoje vis labiau vertinami socialiniai ir aplinkosauginiai aspektai. ES pramonė jau skelbė daug svarbių iniciatyvų, kuriomis siekiama tausaus išteklių naudojimo, įskaitant chemijos pramonės atsakingos priežiūros iniciatyvą, pasaulinę e. tvarumo iniciatyvą ir Tarptautinės kasybos ir metalų tarybos medžiagų valdymo politiką.

Tvaraus augimo skatinimas reiškia, kad vartotojams turi būti teikiama informacija, kurios reikia aplinkai nekenksmingoms prekėms ir paslaugoms įsigyti. Tai turėtų būti ir informacija apie produktų ir paslaugų ekologinį pėdsaką. Komisija parengs gyvavimo ciklo analize ir objektyviais kriterijais pagrįstą bendrą Europos metodiką, skirtą su vartotojų produktais susijusio poveikio aplinkai vertinimui.

Komisija:

- *Pateiks naują politinę iniciatyvą dėl įmonių socialinės atsakomybės, kurioje bus nagrinėjami nauji klausimai, kaip antai verslas ir žmogaus teisės bei bendrovės atskleidžiama aplinkosauginė, socialinė, su užimtumu susijusi ir valdymo informacija (2011 m.).*

- *Stebės ES pramonės savanoriškas iniciatyvas, skirtas tausiam išteklių naudojimui (nuo 2011 m.).*

- *Iki 2012 m. išnagrinės, ar galima parengti Produktų ekologinio pėdsako iniciatyvą.*

8. SU SEKTORIUMI SUSIJĘ ASPEKTAI. TIKSLINGAS POŽIŪRIS

Visi sektoriai yra svarbūs, todėl Komisija ir toliau visiems sektoriams taikys tikslingą požiūrį. Kai kurios konkretaus sektoriaus iniciatyvos turi būti skirtos tam tikrų rūšių sektoriams:

- **kosmoso** pramonės sektoriaus politika, pagrįsta naujomis, pagal Lisabonos sutartį įgytomis kompetencijomis;

- variklinių transporto priemonių ir transporto įrangos pramonė bus pati svarbiausia ieškant su **tvariu judumu** susijusių sprendimų;

- sektoriai, kurie pažangiausi sprendžiant **kitus būsimus socialinius iššūkius, susijusius su klimato kaita, sveikata ir saugumu** (pavyzdžiui, sveikatos priežiūros, aplinkosaugos prekių ir technologijų, energijos tiekimo pramonės ir saugumo pramonės sektoriai);

- **sektoriai, kuriuose labai svarbios su vertės grandine susijusios aplinkybės** (pvz., cheminių medžiagų, inžinerijos, transporto įrangos gamintojų, žemės ūkio produktų perdirbimo ir verslo paslaugų sektoriai);

- **daug energijos suvartojantiems pramonės sektoriams**, kuriuose vyksta tarptautinė konkurencija, būtini konkurencingos energijos rinkos privalumai, kuriais užtikrinamos palankios pagrindinės sąlygos, leidžiančios tokiems sektoriams klestėti ES (galimybės gauti energijos ir žaliavų konkurencingomis kainomis, vienodos sąlygos pasaulinėje rinkoje ir pan.).

Visų vėlesnių iniciatyvų ir parodomųjų projektų tikslas – skatinti pramonės inovacijas. Iš tiesų, Europos pramonės ir visų jos sektorių konkurencingumas bus tvarus tik tada, kai pramonė pagerins inovacinius gebėjimus. Taigi, inovacijas derėtų vertinti platesniąja prasme, t. y. ne tik atsižvelgiant į technologijas, bet ir į verslo bei organizacijos modelius. Visuose sektoriuose, nepaisant to, ar tai tradiciniai, mažai technologijų naudojantys, nauji, ar aukštųjų technologijų sektoriai, turi būti kuriama daugiau inovacijų. Tam būtina politika, ypač tais atvejais, kai vien rinkos nepakanka inovacijoms didinti. Šie veiksmai bus vykdomi naudojantis turimais finansiniais šaltiniais.

8.1 Kosmosas – inovacijų ir konkurencingumo varomoji jėga piliečių gerovei

Kosmoso gamybos pramonė yra aukštųjų technologijų, didelės rizikos ir didelių investicijų reikalaujanti pramonė. Jai skiriama daug subsidijų visose kosmoso pramonei daug dėmesio skiriančiose šalyse, kuriose subsidijavimas daugiausia priklauso nuo institucinių programų. Europoje jau susiformavusi didelė, aukštosiomis technologijomis grįsta kosmoso pramonė, kuri patenkina didelę dalį pasaulio palydovų gamybos, jų paleidimo ir susijusių paslaugų komercinių poreikių. Europos pramonė tiekia sistemas ir teikia paslaugas telekomunikacijų, navigacijos ir žemės paviršiaus stebėjimo srityse, o tai ES užtikrina saugumą, padeda spręsti pagrindinius socialinius iššūkius, pvz., susijusius su klimato kaita, ir stiprina Europos pramonės konkurencingumą.

Vis konkurencingesnėje aplinkoje, kurioje atsiranda naujų kosmoso politiką įgyvendinančių valstybių, Europa, norėdama sukurti rimtą ir subalansuotą pramonės bazę, turi remtis savo pasiekimais. Kad strateginiuose sektoriuose (pvz., paleidimo įrenginiai) būtų užtikrinta didesnė tarptautinė konkurencija ir nepriklausomybė, taip pat kosmoso produktų ir paslaugų, visų pirma, naujų palydovinių paslaugų iš GNSS (Pasaulinės navigacijos palydovų sistemos), GMES (Pasaulinės aplinkos ir saugumo stebėsenos sistemos) ir palydovinių ryšių infrastruktūrų, rinkos vystymas, Europos kosmoso pramonės politika turėtų aprėpti visą tiekimo grandinę, įskaitant MVĮ.

Kosmoso politikos pagrindas – trys būtinybės: socialinė (su piliečių gerove gali būti susijusi iš kosmoso tyrinėjimų ir panaudojimo gaunama nauda), ekonominė (kosmoso pramonės srityje kaupiamos žinios, ši sritis yra inovacijų varomoji jėga) ir strateginė (kosmosas prisideda prie Europos Sąjungos kaip pasaulinės veikėjos vaidmens stiprinimo). Pagal Sutarties dėl Europos

Sąjungos veikimo 189 straipsnį Sąjungai suteikiama pasidalijamoji kompetencija kosmoso politikos srityje ir iškeliamas konkretus tikslas skatinti mokslinę ir techninę pažangą, pramonės konkurencingumą ir Sąjungos politikos įgyvendinimą.

Šiems tikslams pasiekti panaudojant įdėtas investicijas ir didinant kosmoso inovacijų potencialą Komisija toliau nagrinės Galileo ir (arba) EGNOS (Europos geostacionarinė navigacinė tinklo sistema) ir GMES taikymą ir sieks kosmoso saugumo.

Galileo/EGNOS ir GMES – gerai parengtos programos, kurių užbaigimas ir tęsimas po 2013 m. priklausys nuo 2011 m. pagal daugiametę finansinę programą teikiamų teisės aktų pasiūlymų. Komisija įsipareigojusi užbaigti Galileo palydovų sistemą ir įdiegti naują valdymo sistemą.

GMES – pagrindinis Sąjungos indėlis kosmoso srityje kovojant su **klimato kaita**. Todėl būtina baigti kurti žemės, vandenynų, atmosferos ir oro stebėjimui sukurtas kosmoso tyrinėjimo infrastruktūras ir avarijų padariniams likviduoti ir saugumui užtikrinti skirtas infrastruktūras, kad būtų galima teikti su klimato kaita susijusią GMES paslaugą.

Kosmoso programos – pagrindinė priemonė **piliečių saugumui užtikrinti**. Šie saugumo poreikiai gali būti tenkinami koordinuotai naudojantis nacionaliniais pajėgumais arba kuriant bendrus pajėgumus. Norėdama užtikrinti, kad saugumo misijos nepriklausytų nuo trečiųjų šalių lėšų, ir pačių valstybių narių vykdomų misijų tęstinumą, Sąjunga privalo stiprinti partnerystę su valstybėmis narėmis.

Kosmoso infrastruktūros yra pačios svarbiausios, nes prisideda prie piliečių saugumo ir gerovės. Jas reikia saugoti nuo tokių pavojų, kaip antai nuošliaužų ar saulės spinduliuotės. Turimi valstybių narių apsaugos pajėgumai turi būti plėtojami taip, kad būtų galima sukurti patikimą Europos **informacijos apie padėtį kosmose sistemą**. Tokios sistemos organizavimą ir valdymą Sąjunga turėtų apibrėžti atsižvelgdama į jos dvejopą pobūdį ir poreikį užtikrinti jos tvarų naudojimą.

Kosmosas yra svarbi Sąjungos **mokslinių tyrimų ir inovacijų politikos** sudedamoji dalis. Parama kosmoso moksliniams tyrimams bus apibrėžta rengiant kitą Mokslinių tyrimų ir technologijų plėtros bendrąją programą.

Palydoviniai ryšiai yra pagrindinis kosmoso pramonės sektorius tiek ekonominiu, tiek technologijų požiūriu. Tokiu būdu prisidedama prie Europos skaitmeninės darbotvarkės ir, visų pirma, prie atotrūkio įdiegiant plačiajuostį ryšį mažinimo. Komisijos pasiūlymas dėl radijo dažnių spektro politikos programos yra labai svarbus etapas siekiant minėto tikslo.

Norint šiuos veiksmus įgyvendinti, reikia pritaikyti **geresnę valdymo sistemą**. Pirma, Europos Sąjunga turi stiprinti partnerystę su valstybėmis narėmis ir, pagal Sutarties 189 straipsnį, koordinuoti pastangas, reikalingas kosmosui tyrinėti ir panaudoti. Antra, pagal Lisabonos sutartį Sąjunga įpareigojama „užmegzti tinkamus santykius su Europos kosmoso agentūra“. Europos Sąjungai vis daugiau domintis kosmosu turi būti iš naujo įvertinti jos santykiai su Europos kosmoso agentūra ir pati agentūra turi atitinkamai keistis. Trečia, reikia užtikrinti geresnį tiek ES programų, tiek šių programų, Europos kosmoso agentūros ir valstybių narių programų koordinavimą.

Tinkamas dėmesys turi būti skirtas **tarptautiniam bendradarbiavimui**, nes tai labai svarbu kosmoso pramonei ir galimybėms ją plėtoti, ypač Afrikoje.

Komisija:

- *Remdamasi Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 189 straipsniu, 2011 m. pateiks pasiūlymų dėl priemonių kosmoso politikos prioritetams įgyvendinti.*
- *Vykdys glaudžiai bendradarbiaujant su Europos kosmoso agentūra ir valstybėmis narėmis parengtą kosmoso pramonės politiką.*

8.2. Tvarus judumas

Kuriant ir naudojant technologijas **netaršioms ir efektyviai energiją vartojančioms transporto priemonėms** gaminti galima reikšmingai prisidėti mažinant šiltnamio efektą sukeliančių dujų, oro taršos ir triukšmo daromą poveikį ir stiprinant Europos automobilių pramonės sektoriaus pirmaujančias pozicijas rinkoje. Norint padaryti daugiau, nei pagal 2010 m. balandžio mėn. paskelbtą strategiją[10], reikės finansuoti dideles investicijas į infrastruktūrą, įskaitant bandomuosius projektus pažangių technologijų naudojimui tam tikruose miestuose ir regionuose pademonstruoti. Reikia stiprinti ES pirmavimą pagrindinių technologijų pramonės srityje, ypač akumuliatorių baterijų technologijų ir galimų ličio pakaitų srityje. Reikės tyrinėti ir naujų rūšių prekių ir paslaugų potencialą.

ELECTRA ataskaitoje atkreiptas dėmesys į galimybes kaupti **geležinkelių sistemos energiją** ir naudoti automatines traukinių priežiūros technologijas gerokai didinant efektyvų energijos vartojimą, įskaitant dyzelinių traukos riedmenų mišrinimą ir sisteminį požiūrį į geležinkelio riedmens ir geležinkelio kelio saugojimo sistemas elektriniams traukos riedmenims. Šiam sektoriui reikia daugiau investicijų į mokslinius tyrimus ir technologijų simuliavimą ir bandymus, kuriomis būtų siekiama didesnio standartų darnumo ES ir už jos ribų. Greitųjų traukinių rinkoje itin konkuruojama su konkurentais už ES ribų. Europos bendrovėms glaudžiau bendradarbiauti kuriant greituosius traukinius būtų naudinga – šią galimybę reikia įvertinti. Bet kokiu atveju reikėtų užtikrinti neiškraipytą konkurenciją Europos rinkoje.

Erdvėlaivių pramonė ir kai kurios **jūrų pramonės** šakos yra labai konkurencingos ir pasaulio mastu sėkmingai veikiančios ES pramonės dalys. Veiksmingumui didinti ir poveikiui aplinkai mažinti reikės papildomų pastangų. Įsteigus bendrąją įmonę „Švarus dangus“ jau skiriama didelė parama moksliniams tyrimams ir inovacijoms, susijusioms su ekologiškais orlaiviais. Ekologiškesniems orlaiviams ir mažai teršiantiems laivams kurti, taip pat aplinkosaugos problemoms spręsti reikės daugiau investicijų. Pagal galiojančią nusistovėjusią politikos darbotvarkę prioritetai skiriami alternatyviam kurui, bendrosios įmonės „Švarus dangus“ įgyvendinimui ir tolesniam orlaivių keliamo triukšmo mažinimui. ES laivų statybos sektoriuje svarbi verslo galimybė – dalyvavimas statant ir patikimai eksploatuojant jūroje esančias vėjo platformas ir reikalingus aptarnaujančiuosius laivus.

Komisija:

- *Pateiks pasiūlymą dėl netaršių ir efektyviai energiją vartojančių transporto priemonių programos, pagal kurią bus suburtos valstybės narės, pramonė ir kitos suinteresuotosios šalys investicijoms į infrastruktūrą užtikrinti, įskaitant bandomuosius projektus, ir pagrindinių technologijų ir medžiagų mokslinių tyrimų iniciatyvoms rengti (2012 m.).*

---

[10] 2010 m. balandžio 28 d. COM(2010) 186, „Europos netaršių ir efektyviai energiją vartojančių transporto priemonių strategija“.

- *Pradės rengti Strateginį transporto technologijų planą (2011 m.), įskaitant strateginę netaršių transporto sistemų iniciatyvą ir e. judumo paketą, skirtus transporto sektoriaus veiksmingumui ir saugai didinti.*

- *Atliks geležinkelių sistemos energijos kaupimo ir dyzelinių traukos riedmenų mišrinimo parodomųjų projektų galimybių studiją, pagal kurią bus galima vykdyti parodomuosius ir tolesnius mokslinių tyrimų projektus efektyviam energijos vartojimui didinti ir konkurencingumui stiprinti (kvietimai teikti paraiškas 2012–2013 m.).*

8.3. Socialinių iššūkių sprendimas

ES **farmacijos ir sveikatos priežiūros**, įskaitant **medicinos prietaisus**, pramonės šakos – pasaulyje pirmaujantys sektoriai, kurie yra ypatingai svarbūs ieškant naujų medicininio gydymo būdų bei vaistų ir gerinant ES piliečių, ypač senėjančios visuomenės, sveikatą ir gyvenimo kokybę. Tokiomis aplinkybėmis būtina privačiojo ir viešojo sektorių partnerystė, pagrįsta bendra atsakomybe suteikti galimybes greičiau gauti vaistų ir gydymą ir užtikrinti didesnį skaidrumą, nes tai skatintų inovacijas ir didesnę konkurenciją pramonės srityje. Tokia viešojo ir privačiojo sektorių partnerystė įgyvendinama per Naujoviškų vaistų iniciatyvos bendrąją įmonę, siekiant pateikti greitesnio poveikio ir saugesnius vaistus. Be to, jei valstybių narių kainų nustatymo ir kompensavimo sistemos būtų skaidresnės ir geriau koordinuojamos, būtų lengviau išvengti nereikalingų patekimo į rinką uždelsimų ir gerinti vaistų vidaus rinkos veikimą. Komisija taip pat inicijuos bandomąją Europos inovacijų partnerystę „Aktyvus ir sveikas senėjimas“[11].

ES **saugumo pramonės** vidaus rinka labai susiskaidžiusi, o pramonės bazė – silpna. Labai skiriasi nacionalinės reguliavimo sistemos, o saugumo produktų rinka labai įvairi – nuo kamerų iki sudėtingų skenerių sistemų. Norint sukurti saugumo sistemą, gamintojai, sistemų diegėjai ir paslaugų teikėjai turi glaudžiai bendradarbiauti su užsakovais. Būtina kurti paspartintas prioritetinių technologijų patvirtinimo sistemas, toliau siekti didelės pažangos derinimo ir standartizavimo srityje, svarstyti suderintus viešuosius pirkimus ir pagreitinti mokslinius tyrimus saugumo technologijų srityje, įskaitant dvejopo naudojimo technologijas. Veikdama dvejopo naudojimo gynybos technologijų srityje, Komisija veiksmus koordinuos su Europos gynybos agentūra.

Statybų sektoriuje taip pat būtų galima daug nuveikti kovojant su klimato kaita ir derinantis prie aplinkos bei socialinių pokyčių. Peržiūrėtoje Direktyvoje dėl pastatų energinio naudingumo iškeltas tikslas nuo 2021 m. Europoje pereiti prie pastatų, kuriuos eksploatuojant suvartojamas energijos kiekis būtų lygus beveik nuliui, o pagal sugriežtintus energijos suvartojimo reikalavimus pastatams bus nustatomi nauji standartai. Tai galimybė statybų ir pastatų atnaujinimo sektoriui.

ES ekonomikai keičiantis į tvaresnę ekonomiką būtų labai naudingos **biologinių produktų rinkos**, kuriose paklausa būtų labai didelė, o teisinė sistema – labai palanki. Tačiau skatinant pramonėje naudoti atsinaujinančias žaliavas (pvz., mediena ir popierius, biologinis plastikas, biologinės alyvos, vaistai) ir norint užtikrinti tvarumą bus reikalingi tinkami teisės aktai ir pagrindinės sąlygos, technologinės inovacijos turi būti skatinamos vykdant parodomuosius projektus, o naujoms technologijoms turi būti rengiami Europos ir tarptautiniai standartai. Jau

[11] COM(2010) 546.

dirbama kuriant specialias produktų etiketes (pvz., ekologinis ženklas), rengiant viešųjų pirkimų gaires ir kuriant tikslus, ir šį darbą reikia tęsti.

Komisija:

- *Parengs sveikatos priežiūros ir farmacijos procesą, į kurį bus įtrauktos valstybės narės, pramonė ir kitos suinteresuotosios sveikatos srities šalys ir kurio laikantis bus užtikrinama bendra atsakomybė, sudaroma daugiau galimybių gauti vaistų ir didinamas farmacijos pramonės konkurencingumas. Be to, vaistų vidaus rinkos veikimui gerinti, bus peržiūrėta Direktyva 89/105/EEB dėl vaistų kainų nustatymo ir kompensavimo procedūrų.*

- *Pristatys Saugumo pramonės iniciatyvą, į kurią bus įtraukta paspartinta prioritetinių technologijų patvirtinimo sistema, nustatyti derinimo ir standartizavimo prioritetai, apsvarstyti suderinti viešieji prikimai ir sudaryta Europos saugumo ir dvejopo naudojimo programa (nuo 2012 m.).*

- *Parengs Statybų sektoriaus tvaraus konkurencingumo strategiją tinkamoms statybos sektoriaus produktų ir paslaugų vidaus rinkos pagrindinėms sąlygoms užtikrinti, statybų bendrovių tausiam išteklių naudojimui ir aplinkosaugos gerinimui stiprinti ir gebėjimų, inovacijų ir technologijų vystymui skatinti, kad būtų patenkinti nauji socialiniai poreikiai ir užkirstas kelias klimato pavojams (2011 m.).*

- *Sudarys sąlygas biologiniais produktais grįstoms rinkoms kurti gerinant susijusius teisės aktus ir pramoninio naudojimo bendrąsias sąlygas, per parodomuosius projektus skatinant inovacijas ir kuriant Europos ir tarptautinius standartus (2012 m.)*

8.4. ES konkurencijos atgaivinimas pasinaudojant vertės grandine

ES turi skirti daugiau dėmesio gamybos vertės grandinei. Kaip jau minėta, pramonė vis daugiau priklauso nuo žaliavų ir tarpinių prekių sąnaudų, be to, ypatingai priklauso nuo pridėtinę vertę kuriančios bei naujas prekes ir paslaugas kurti ir jų rinkodarą vykdyti padedančios verslo paslaugų pramonės. Dėl šios naujos perspektyvos reikia naujo požiūrio į pramonės politiką, pagal kurį būtų daugiau atsižvelgiama į sąsajas.

Chemijos pramonė – puikus naujojo būtino požiūrio pavyzdys. Nepaisant ekonominės krizės, **chemijos pramonė** yra labai konkurencinga – tai vienas iš ES gamybos pramonės stimulų. ES chemijos pramonei tenka 24 proc. pasaulio rinkos, tačiau didėja Kinijos, Indijos ir Viduriniųjų Rytų keliama konkurencija. Tarpinių prekių pramonės sektoriaus potencialas milžiniškas – jame galima didinti kitų vartotojų pramonės šakų konkurencingumą ir aplinkosauginį veiksmingumą vykdant inovacijas medžiagų srityje. Cheminių medžiagų aukšto lygio grupė nurodė, kuo ši pramonė galėtų reikšmingai prisidėti ieškant svarbių ES socialinių iššūkių, pvz., daugiau naudoti atsinaujinančias žaliavas, didinti efektyvų energijos vartojimą ir mažinti vandens sunaudojimą, sprendinių.

Keičiantis vartotojų pasirinkimui, mažėjant ištekliams, atsiradus demografiniams, sveikatos ir aplinkos veiksniams ir vartotojų susirūpinimui dėl maisto produktų saugos, sveikatos ir kainų, visoje Europos maisto produktų tiekimo grandinėje vyksta prisiderinimo pokyčiai. **ES žemės ūkio produktų perdirbimo pramonė** labai konkurencinga, ji sukuria 2 proc. Europos BVP, joje dirba 13,5 proc. visų su gamyba susijusių darbuotojų. Tačiau būtina kuo greičiau atsižvelgti į minėtas aplinkybes ir į nevienodą žemės ūkio produktų perdirbėjų ir mažmenininkų derybinę galią, gerinti tiekimo struktūrų veiksmingumą ir palengvinti jų restruktūrizaciją.

Per daugiau nei 20 metų **ES tekstilės, drabužių ir odos pramonė struktūriškai pasikeitė**. Technologijų raida ir tradiciniai privalumai dėl dizaino ir kokybės taip pat įsiskverbia į dideles, ne tik vieno pramonės sektoriaus produktų, kaip antai lauke dėvėti skirtos sporto aprangos, prabangos produktų ar avalynės rinkas. Dėl to vis daugiau plinta masinės gamybos vartotojų prekės, dėl kurių Europos gamybos sektoriui atsiveria naujų rinkos galimybių. Jau dabar sektoriuje daug dirbama su didelės pridėtinės vertės specializuotais produktais, didėja jų gamybos apimtis ir kuriama pridėtinė vertė, kuria jau gali naudotis kiti sektoriai, pvz., sveikatos priežiūros, civilinės inžinerijos ar erdvėlaivių pramonės sektoriai. Sėkmingai dedant pastangas mokslinių tyrimų ir plėtros bei inovacijų srityje sustiprinta sektoriaus žinių bazė ir tvarumas. Būtina propaguoti naujas verslo koncepcijas ir susijusias gamybos technologijas, skirtas kurti tvarius, naudotojo pageidavimais ir dizainu grįstus produktus tekstilės ir drabužių sektoriuje ir kitose didelėse vartotojų rinkose.

Ekonominėms ir socialinėms inovacijoms kituose sektoriuose vykdyti **kultūros ir kūrybinė pramonė** yra didelė varomoji jėga. Svarbus vaidmuo investicijoms į, pavyzdžiui, statybų sektorių, naujas vartotojų technologijas, aplinkai nekenksmingus sprendimus ir skaitmeninę ekonomiką, remti tenka dizainui, architektūrai ir reklamai. Be to, vertės grandinėms stiprinti ir gamybai laiku vykdyti vis svarbesnės judumo ir logistikos paslaugos. Tokioms pramonės šakoms, ES, valstybėms narėms, valstybės, regionų ir vietos lygmens politikos formuotojams glaudžiau bendradarbiaujant didės jų indėlis į visą ekonomiką.

Komisija:

- *Stebės Chemijos pramonės konkurencingumo aukšto lygio grupės darbą, ypač tai, kuo ši grupė gali prisidėti ieškant svarbių socialinių iššūkių sprendinių per inovacijų partnerystes.*
- *Pasinaudos Maisto pramonės aukšto lygio forumu geresniam maisto produktų tiekimo grandinės veikimui užtikrinti.*
- *Pateikusi Žaliąją knygą „Kultūros ir kūrybos sektorių potencialo išlaisvinimas“ parengs strateginių iniciatyvų, įskaitant Komunikatą dėl pagrindinių mados pramonės konkurencingumo aspektų ir Europos kūrybos pramonės aljanso bei Europos mobilumo ir judumo pramonės aljanso inicijavimą politikos formuotojams ir pramonės atstovams suburti (2011 m.).*

8.5. Energijai imlių pramonės sektorių problemų sprendimas

Europa turi didinti tarptautinį konkurencingumą greičiau **pereidama prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ir tausaus išteklių naudojimo ekonomikos** tokiuose energijai imliuose pramonės sektoriuose, kaip antai: plieno, spalvotųjų metalų, popieriaus ir chemijos pramonės. Tai bus vykdoma kartu atsižvelgiant į būsimą pavyzdinę iniciatyvą dėl tausaus išteklių naudojimo ir Strateginių energetikos technologijų planą. Investuojant į mažiau anglies dioksido išmetančius gamybos procesus, energijai imliems pramonės sektoriams sudaroma daug galimybių didinti konkurencingumą ir tapti mažiau priklausomiems nuo energijos kainų ateityje.

Energijai imlūs pramonės sektoriai yra svarbi ES gamybos pramonės vertės grandinės dalis, be to, pagal efektyvų energijos vartojimą jie yra vieni pirmaujančių pasaulyje. Šie sektoriai yra pramonės vertės grandinės sudėtinė dalis, juose pagaminama nemaža pramonės produktų, kurie mažina anglies dioksido daromą poveikį, dalis. Todėl energijai imliuose pramonės

sektoriuose ateityje turi būti sudarytos sąlygos konkurencingai gamybai Europoje. Tai reiškia, kad turi būti atsižvelgta į energijai imliems pramonės sektoriams keliamą anglies dioksido nutekėjimo pavojų, įskaitant galimą netiesioginį dėl prekybos taršos leidimais padidėjusių elektros kainų poveikį.

Pasinaudojant technologijų platformomis ir vadovaujantis pirmaujančių rinkų iniciatyvomis kuriamos naujos **mažai anglies dioksido naudojančios gamybos technologijos ir metodika** energijai imliems medžiagų perdirbimo pramonės sektoriams. Kad energijai imliuose pramonės sektoriuose būtų užtikrintos laiku vykdomos inovacijos ir jų komercializacija, reikia sudaryti tinkamas pagrindines sąlygas ir siekti viešojo ir privačiojo sektorių bendradarbiavimo.

Komisija:

- *Pateiks valstybės pagalbos taisyklių pakeitimus, pagal kuriuos bus sudarytos sąlygos gauti tam tikrą kompensaciją už netiesiogines su taršos leidimų prekybos sistema susijusias išlaidas (pavyzdžiui, perkeltas didinant elektros kainas) užtikrinant, kad bendrojoje rinkoje bus sudarytos vienodos sąlygos ir bus siekiama Bendrijos tikslų, atsižvelgiant į tarptautinius įsipareigojimus dėl išmetamųjų teršalų mažinimo.*

- *Parengs Tvarią mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančių technologijų pramonės sistemą, skirtą pagrindinėms sąlygoms, finansavimo veiksmams, duomenų rinkimui ir kitiems ES ir valstybių narių veiksmams koordinuoti, skatinant mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančių technologijų kūrimą ir naudojimą ir derinant su Strateginių energetikos technologijų planu (nuo 2011 m.).*

- *Atsižvelgdama į diskusijas dėl būsimų viešojo ir privačiojo sektorių partnerysčių mokslinių tyrimų srityje svarstys Mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančių technologijų įdiegimo energijai imliuose pramonės sektoriuose iniciatyvą, pagal kurią suburiamos susijusios technologijų platformos, ES ir valstybės narės siekiant užtikrinti tinkamus mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančių technologijų gamybos mokslinius tyrimus ir plėtrą, finansavimą ir panaudojimo strategijas.*

- *Kartu su valstybėmis narėmis ir pramonės sektoriumi skatins vykdyti parodomuosius projektus ir naudoti ypatingai mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančias gamybos technologijas, įskaitant anglies dioksido surinkimą bei saugojimą, vengiant konkurencijos iškraipymų (2011–2016 m.).*

- *Vadovaudamasi strategija „Europa 2020“ nagrinės galimybes imtis kitų inovacinių paskatų mechanizmų, susijusių su anglies dioksido rinka, ypač taikytinų aktyviausiems veikėjams.*

8.6 Išplėstas požiūris sektorių lygmeniu

2011 m. Komisija konsultuosis su suinteresuotosiomis šalimis, kaip geriausia panaudoti ir stiprinti pramoninį bendrųjų technologijų iniciatyvų ir Europos partnerysčių inovacijų srityje aspektą, kaip nurodyta Inovacijų sąjungos iniciatyvoje, ir kokie šios srities prioritetai.

9. IŠVADOS. NAUJAS ES VALDYMAS PRAMONĖS POLITIKOS SRITYJE

Nors dėl ekonominės ir finansų krizės daugiau dėmesio skiriama trumpalaikiams gelbėjimo ir ekonomikos atgaivinimo veiksmams, o ne pramonės konkurencingumo politikai, ateityje politikos formuotojai turėtų pirmenybę teikti ilgalaikiams struktūriniams klausimams, visų pirma, kaip išsaugoti pasaulinį konkurencingumą, taip pat tokiems klausimams kaip klimato kaita, energetika, senėjanti visuomenė, gebėjimai ir žinios. Dėl fiskalinio konsolidavimo konkurencingumo strategijos negali būti grindžiamos pagrindinėmis išlaidų programomis, jos veikiau turi būti skirtos struktūrinėms reformoms tokiose srityse, kaip verslo aplinkos gerinimas, viešojo administravimo modernizavimas, bendrovių gebėjimų vykdyti inovacijas stiprinimas ar efektyvaus energijos vartojimo skatinimas. Tuo pačiu metu, konkrečiame pramonės sektoriuje ar visoje pramonėje vykstant struktūriniams pokyčiams gali tekti imtis politikos priemonių.

Formuojant naują pramonės politiką taip pat būtinas veiksmingas Europos valdymas. Nacionalinių sektorių arba nacionalinės pramonės, mažai susijusių su kitais sektoriais ar kitomis pasaulio šalimis, sąvokos darosi nebesvarbios. Dabar vis svarbiau išskirti strateginius Europos pramonės interesus, o vietoje nekoordinuotų **nacionalinės politikos priemonių reikia imtis koordinuotų Europos politikos priemonių**.

Tobulesnė ir platesnio užmojo Europos valdymo sistema sudaryta iš dviejų atskirų dalių:

- visuminė ir geriau koordinuota politikos formavimo Europos lygmeniu vizija, kai įtraukiama Komisija ir Europos institucijos, visų pirma Taryba ir Europos Parlamentas. Svarbu geriau koordinuoti skirtingas politikos sritis, kurios turi poveikio konkurencingumui, ir didinti jų tarpusavio sąveiką, įskaitant naujų politikos pasiūlymų konkurencingumo užtikrinimą;

- glaudesnis bendradarbiavimas su valstybėmis narėmis ir stebėsena Europos ir valstybių narių lygmeniu, ar sėkmingai ir konkurencingai taikoma politika. Visa tai jau galima pagrįsti Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 173 straipsniu dėl pramonės politikos atsižvelgiant į strategiją „Europa 2020“, didesnį ekonominės politikos koordinavimą ir ypač naująjį „Europos semestrą“, kuriuo, *inter alia*, turėtų būti prisidedama rengiant geresnes nacionalines reformų programas[12].

Vykdydama strategiją „Europa 2020“ Komisija reguliariai teiks Tarybai ES ir valstybių narių konkurencingumo, pramonės politikos ir veiklos ataskaitas.

Iš tiesų, kadangi valstybių narių lygmeniu sudaryta daug susijusių bendrųjų konkurencingos ir tvarios pramonės sąlygų, stebėsena turėtų apimti ne tik konkurencingumą, bet ir konkurencingumo politiką, įskaitant tokius veiksnius, kaip verslo aplinka, inovacijų sistema, konkurencijos sąlygos, infrastruktūra, viešojo administravimo veiksmingumas ir pažanga siekiant tausaus energijos ir išteklių naudojimo. Iš pirmosios valstybių narių konkurencingumo ir politikos analizės matyti, kad yra galimybių visapusiškam tobulinimui. Analizė bus toliau tikslinama, joje daugiau dėmesio bus skiriama pramonės tvarumui, ypač atsižvelgiant į būsimą pavyzdinę iniciatyvą dėl tausaus išteklių naudojimo. Pagal politikos programą ES lygmeniu, t. y. pagal strategiją „Europa 2020“ ir pavyzdines iniciatyvas, taip pat Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 173 straipsnį, nustatytos įvairios priemonės skatinti valstybes nares dėti daugiau pastangų tokiems tobulinimams įgyvendinti ir taip prisidėti prie

---

[12] COM(2010) 250.

konkurencingesnės Europos pramonės ir ekonomikos, o Komisija pasinaudos visomis priemonėmis.

Peržiūrėjus valstybių narių pramonės ir verslo politiką būtų galima **geriau koordinuoti ir apjungti turimų išteklių naudojimą**, o teisinėmis priemonėmis užtikrinti geresnį kainos ir kokybės santykį. Kuo mažiau turima išteklių ir kuo išsamesne ir labiau suskaidyta per pastaruosius dešimtmečius tapo politikos programa, tuo yra svarbiau siekti minėto tikslo.

Tokią stebėseną vykdys Konkurencijos taryba ir Europos Parlamentas, vėliau ji bus plėtojama atliekant tarpusavio vertinimus ir keičiantis gerąja patirtimi. Ji visiškai atitinka strategijos „Europa 2020“ sistemą.

Ši stebėsena puikiai tiks prie **bendros strategijos „Europa 2020“ stebėsenos**, tačiau daugiau dėmesio bus skiriama valstybių narių konkurencingumui ir abipusio mokymosi galimybėms. Tai turėtų pagerinti nacionalinę politiką, kaip pastebėta rengiant nacionalines reformų programas[13].

Keistis gerąją patirtimi labai naudinga šiose srityse: administracinės naštos mažinimas ir konkurencingumo poveikio vertinimas, nacionalinių teisės aktų tinkamumo patikros ir principo „pradėk nuo mažo“ taikymas, priemonės finansavimo galimybėms palengvinti, didelio poveikio technologijos, intelektinės nuosavybės teisių taikymo užtikrinimas, gebėjimų stiprinimo strategijų kūrimas pramonės poreikiams tenkinti atsižvelgiant į nacionalinę pramonės politiką, ypač jei tai susiję su atskirais sektoriais, ir suinteresuotųjų šalių įtraukimas. Glaudžiau bendradarbiaujant ištekliai gali būti labiau derinami, papildomi ir geriau naudojami, ypač kuriant ir naudojant didelio poveikio technologijas ir aplinkosaugines technologijas bei tam tikrose gebėjimų srityse, jei nacionalinė paklausa gali nepateisinti pilnavertės studijų programos. Pagaliau atskirų veiksmų lygmeniu vertingiau keistis gerąja patirtimi ir bendradarbiauti, o labiau integruotos ir sudėtingos politikos atveju naudingesni tarpusavio vertinimai.

Nacionaliniai poreikiai ir aplinkybės keičiasi, todėl ir šie veiksmai gali būti skirtingi. Per ateinančius mėnesius Komisija su Taryba ir valstybėmis narėmis aptars, kokiais principais ir sąlygomis remiantis reikėtų imtis tokių veiksmų, taip pat jų aprėptį ir prioritetų eilės tvarką. Be to, Komisija stebės ir kasmet rengs valstybių narių konkurencingumo, pramonės politikos ir veiklos ataskaitą. Į ataskaitą bus įtraukiami įvairių politikos sričių, skirtų bendresniems tikslams, pavyzdžiui, švietimas, moksliniai tyrimai, aplinkosauga arba klimato kaita, pramoniniai aspektai. Ypatingas dėmesys bus skiriamas pasikeitimo gerąja patirtimi ir bendradarbiavimo veiksmų raidai. Strategija „Europa 2020“ taip pat svarbi ES plėtros šalių reformų darbotvarkei. Todėl šalys kandidatės ir galimos šalys kandidatės turėtų pradėti siekti siūlomų naujos integruotos pramonės politikos tikslų.

Laikantis naujo požiūrio į pramonės politiką verslo įmonėms ir investuotojams turėtų būti lengviau Europoje imtis pelningos, tvarios ir leidžiančios sukurti darbo vietų pramoninės gamybos ir didinti tarptautinį konkurencingumą našumo ir sąnaudų požiūriu. Taigi, ES pramonė galėtų pasinaudoti dėl globalizacijos greitai augančia pasauline rinka. Kitaip tariant, per ateinantį dešimtmetį turėtų padidėti Europos pramonės produkcijos apimtis, užimtumas ir pajamos, o pramonės išmetamas anglies dioksido kiekis ir išteklių pėdsakas turėtų gerokai sumažėti.

---

[13] COM(2010) 250.

Todėl bus atidžiai stebimi šie pažangos rodikliai:

- tarptautinio konkurencingumo padidėjimas, lyginant ES ir jos konkurentų našumo ir sąnaudų pokyčius;
- pramonės sektoriuje ir su pramone susijusių paslaugų sektoriuje sukurtų naujų darbo vietų skaičius, ypatingą dėmesį atkreipiant į MVĮ sukurtų darbo vietų skaičių;
- gamybos produkcijos, ypač ekologiškų pramonės šakų produkcijos, didėjimo norma;
- vidutinių ir aukštųjų technologijų gamybos sektoriams tenkanti dalis kuriant su visa gamyba susijusią pridėtinę vertę ir darbo vietas.

Pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 173 straipsnį Komisija:

- *Veikdama kartu su Taryba ir Europos Parlamentu įgyvendins šiame komunikate išvardytus veiksmus pramonės politikai skirtos Europos politikos programai stiprinti.*
- *Kasmet teiks Tarybai ir Europos Parlamentui ES ir valstybių narių pramonės konkurencingumo, susijusios politikos ir veiklos ataskaitas.*
- *Inicijuos valstybių narių tarpusavio vertinimus ir pasikeitimus geraja patirtimi, kad visoje ES būtų pagerintas bendradarbiavimas pramonės politikos srityje.*

Valstybės narės raginamos:

- *bendradarbiauti ir, jei tinkama, koordinuoti pramonės politikos vykdymą;*
- *dalyvauti tarpusavio vertinimuose ir keičiantis geraja patirtimi.*
-